

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər

Restoran sahiblərinə 15 gün vaxt verildi

yazısı səh.14-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 16 avqust 2018-ci il Cümə axşamı № 174 (7063) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

26 yaşlı "üzüb" batmayan manatımız...

Azərbaycanın milli valyutası manatın dövriyyəyə buraxılmasının 26 ili tamam oldu
yazısı səh.7-də

Zəhərlənmə "Tonqal" restoranı ilə QTA-nı üz-üzə qoydu

yazısı səh.3-də

Həbsdəki NIDA-çının səhhətində problem yaranıb

yazısı səh.4-də

Türkiyənin NATO-dan çıxma iddiasına iki rəy

yazısı səh.5-də

Eldar Namazov Xəzər anlaşmasını şərh etdi

yazısı səh.6-də

Qubad İbadoğlunun qardaş ölkə üçün hazırladığı antiböhran tədbirləri

yazısı səh.7-də

Mehman Hüseynov şərti azadlığa buraxılmasını istəyir

yazısı səh.6-də

Əməkdaşımız Kərbəla yolçuluğundan yazır

yazısı səh.10-də

Tarixdə ikinci Türkiyə-Rusiya yaxınlığı: Azərbaycan uduşda ola bilər, əgər...

yazısı səh.12-də

QMI-dən Qurban bayramı ilə bağlı açıqlamalar

yazısı səh.14-də

Messinin oduna yanan "Qarabağ"...

yazısı səh.15-də

PAŞINYANIN 100 GÜNÜNƏ SÜRPRİZ-ERMƏNİSTANDA ÇÖRƏK BAHALAŞDI

Erməni lobbisi də daha baş nazirin islahat potensialına inanmır; Avropa Erməni Assosiasiyaları Forumunun sədri: "Onun hökuməti çox tez yıxılacaq"; Qərbdən böyük para uman Paşinyan isə "Rus NATO-su"nun baş katibi olmaq istəyir - nonsens?

musavat.com
Toğrul İsmayil

yazısı səh.9-də

ABŞ bütün dünya ilə savaşırsa: "Beynəlxalq köləlik" ssenarisinə start verilib

Ağ Evin "iqtisadi terror"unun qarşısı alınıb, dollarsız ödəniş variantı tapılırsa, bu, ABŞ-ın özünün iflası ilə nəticələnmə bilər... yazısı səh.8-də

Elxan Şahinoğlu:
"Özümüzü alovun içinə ata bilmərik"

yazısı səh.12-də

Hüseyin Abdullayev
vəkili
istintaqdan danışdı

yazısı səh.3-də

Həbsdən çıxan
İlqar Məmmədov
haqda yeni xəbərlər

yazısı səh.6-də

16 avqust 2018

Bakı-Tiflis-Bakı aviareysləri bərpa edilir

28 oktyabr 2018-ci il tarixindən etibarən "Azərbaycan Hava Yolları" (AZAL) aviaşirkəti Bakı-Tiflis-Bakı marşrutu üzrə reysləri bərpa edəcək.

"Azərbaycan Hava Yolları" QSC-nin mətbuat xidmətindən verilən məlumata görə, AZAL aviaşirkətinin reysləri bəqajın, əl yükünün ödənişsiz daşınması və qidalanma daxil olan klassik daşıma sxemi üzrə həyata keçiriləcək.

Qeyd edək ki, 2017-ci ilin sentyabr ayından bu marşrut üzrə uçuşlar yalnız "AZAL" QSC-nin struktur bölməsi olan "Buta Airways" aşağıbüdcəli aviaşirkəti tərəfindən həyata keçirilirdi.

"AZAL" aviaşirkətinin J2-223/J2-224 reysləri Airbus A319 / A320 tipli hava gəmiləri vasitəsilə həftənin çərşənbə axşamı və bazar günləri həyata keçiriləcəkdir. Uçuşlar Heydər Əliyev Beynəlxalq Aeroportunun 1-ci Terminalından həyata keçiriləcək.

"AZAL" aviaşirkətinin "Klassik" reysləri sənişinlərə milli aviadaşıyıcının marşrut şəbəkəsinə daxil olan digər şəhərlərə tranzit uçuşları daha rahat planlaşdırmaq imkanı verəcək, həmçinin iş adamlarına adətən aşağıbüdcəli reyslərdə nəzərdə tutulmayan biznes-sinifdə yer əldə etmək imkanı yaradacaqdır.

Polis borclu şəxs qismində axtarılan daha 5 nəfəri saxladı

Respublikanın daxili işlər orqanları ötən gün 132 cinayət faktı qeydə alıb və onların 30-unun üstü "isti izlər"lə açılıb.

Daxili işlər Nazirliyinin mətbuat xidmətindən bildiriblər ki, əvvəlki dövrlərdən

bağlı qalmış 32 cinayətin açılması təmin olunub.

Axtarışda olduğuna görə ümumilikdə 22 nəfər, o cümlədən mülki-hüquqi öhdəliklərin icrasından yayındığına görə 2 nəfər, borclu şəxs qismində axtarılan 5 nəfər saxlanılaraq aidiyyəti üzrə təhvil verilib.

Respublikanın avtomobil yollarında 1 yol-nəqliyyat hadisəsi baş verib. Nəticədə 1 nəfər həlak olub.

Daxili işlər orqanları əməkdaşlarının həyata keçirdikləri əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində narkotiklərlə əlaqəli 16 fakt müəyyən edilib.

Cinayət törətməkdə şübhəli bilinən 50 nəfər saxlanılıb.

Son 6 ayda həbsxanadan azadlığa çıxanlar - 3942 nəfər

2018-ci ilin yanvar-iyun aylarında penitensiar müəssisələrində cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərin sayı açıqlanıb. Bu barədə modern.az-a Dövlət Statistika Komitəsindən məlumat verilib.

Bildirilib ki, 2018-ci ilin altı ayı ərzində Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi tərəfindən 3942 nəfərə penitensiar müəssisələrində cəza çəkməkdən azad edilmiş şəxslərə bir-dəfəlik müavinətlər verilib.

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!

Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq!

Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz və ya email yazmağınız kifayətdir.

Telefon: (012) 434 93 01

İcra başçısı vətəndaşların növbəti səyyar qəbulunu keçirib

Avqustun 15-də Daşkəsən Rayon İcra Hakimiyyəti başçısının növbəti səyyar qəbulu Əmirvar inzibati ərazi vəhidliyinə daxil olan Qazaxlı kəndində olub.

Qəbulda rayon icra hakimiyyətinin başçısı Əhəd Əbiyev, hüquq-mühafizə orqanlarının, təhsil, səhiyyə, mədəniyyət, digər xidmət təşkilatlarının rəhbərləri, ərazi icra nümayəndəsi, bələdiyyə sədri və kənd sakinləri iştirak ediblər.

Əhəd Əbiyev çıxışında xüsusilə vurğulayıb ki, prezident İlham Əliyevin 27 fevral 2014-cü il tarixli 118 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikası regionlarının 2014-2018-ci illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı"na uyğun olaraq 24,5 km uzunluğunda olan Daşkəsən-Əmirvar-Qabaqtəpə avtomobil yolunun yenidən qurulması işləri hazırda böyük vüsetlə yüksək səviyyədə davam etdirilir.

Şimali Koreya lideri bu dəfə Putinlə görüşəcək

Rusiya prezidenti Vladimir Putin Şimali Koreya lideri Kim Çen İna teleqramında onunla görüşməyə hazır olduğunu bildirib.

Virtualaz.org yerli KİV-ə istinadən bildirir ki, bu barədə Şimali Koreyanın rəsmi xəbər agentliyi məlumat yayıb.

"Yaxın vaxtlarda Sizinlə görüşərək, ikitərəfli münasibətlərlə bağlı təcili məsələləri və mühüm regional məsələləri müzakirə etməyə hazırəm", - deyərək Putinin Koreyanın yapon işğalından azad olunmasının 73-cü ildönümü ilə bağlı ünvanladığı təbrikdə deyilib.

"Əminəm ki, birgə hərəkatlarımızla biz - Rusiya, Şimali Koreya və Koreya Respublikası üçtərəfli layihələrdən başlayaraq, qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığı gələcəkdə də inkişaf etdirə biləcəyik", - deyərək Putin qeyd edib.

Xatırladaq ki, bundan əvvəl Şimali Koreya lideri Kim Çen İn Sinqapurda ABŞ prezidenti Donald Tramp ilə görüşmüşdü.

Əhəd Əbiyev görüşdə onu da deyib ki, Daşkəsən-Əmirvar-Qabaqtəpə avtomobil yolunun tikintisi ilə vətəndaşların gediş-gəlişi, yük və sənişin daşınması daha da asanlaşacaq, bu sahədə olan problem tam öz həllini tapacaq, yolboyu 9 yaşayış məntəqəsində yaşayan 3 mindən artıq vətəndaşın həyat şəraitinin yaxşılaşmasına birbaşa təsir göstərən kənd təsərrüfatının ayrı-ayrı sektorları inkişaf

edəcəkdir. Bununla yanaşı, yeni tikilən avtomobil yolu ən əsas bölgədə turizmin inkişafına geniş imkanlar yaradacaqdır və bu istiqamətdə hazırda bir neçə pilot layihələr də icra edilir.

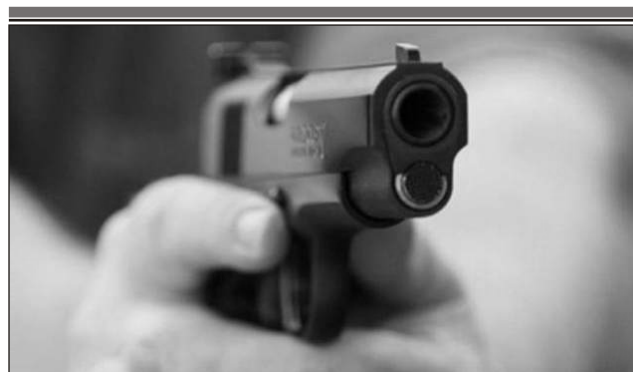
Əhəd Əbiyev sakinlər tərəfindən qaldırılan məsələlərin araşdırılması ilə əlaqədar aidiyyəti qurumların rəhbərlərinə öz tapşırıqlarını verib. Müraciətlərin əksəriyyəti yerində həll edilib.

Tehranda Türkiyə, Rusiya və İran liderlərinin görüşü keçiriləcək

Türkiyə, Rusiya və İran rəhbərlərinin Suriya böhranı ilə bağlı üçtərəfli görüşü keçiriləcək. Görüşün sentyabrda Tehranda keçiriləcəyi gözlənilir. ("Trend")

Məlumatla görə, görüş barədə Türkiyə prezidentinin nümayəndəsi İbrahim Kalın bildirib. O, görüşün sentyabrın ilk haftəsinə planlaşdırıldığını qeyd edib.

Qeyd edək ki, Suriyada silahlı münaqişə 2011-ci ilin martında başlayıb.

Azərbaycanlı iş adamı Rusiyada öldürüldü

Rusiyanın paytaxtı Moskvada, Kalujskoe şosesi ərazisində azərbaycanlı iş adamı öldürüldü.

"Report"un əldə etdiyi məlumata görə, 1980-ci il təvəllüdü Sadiq Qulu oğlu Qasımov bıçaqlanaraq qətlə yetirilib.

Moskva ətrafında yaşayan və xırda ticarətlə məşğul olan azərbaycanlının milliyətcə gürcü olan Qurami adlı şəxs tərəfindən bıçaqlandığı bildirilir.

Hadisənin tərəflər arasında baş verən mübahisə nəticəsində baş verdiyi bildirilir. Gürcü əsilli şəxs azərbaycanlı iş adamını bıçaqlayandan sonra qaçıb. Çoxlu qan itirən S.Qasımov isə hadisə yerində dünyasını dəyişib.

5 yaşlı uşaqlar üçün sənəd qəbulu başladı

Avqustun 15-dən respublika üzrə ümumitəhsil müəssisələrində məktəbhazırlıq qruplarına sənəd qəbulu başlayıb.

Təhsil Nazirliyindən bildiriblər ki, Bakı, Gəncə, Sumqayıt, Mingəçevir, Şirvan, Naftalan şəhərləri və Abşeron, Yevlax, Samux rayonları üzrə ümumi təhsil məktəblərində ərizələrin onlayn qeydiyyatı avqustun 15-dən sentyabrın 25-dək həyata keçiriləcək. Elektron ərizəsi qeydiyyata alınan şəxslər üçün sənədlərin məktəbə təqdim olunma müddəti 15 avqustdan 28 sentyabrədək davam edəcək. Adıçəkilən rayonlarda yerləşən məcburi köçkün məktəbləri üzrə ərizələrin onlayn qeydiyyatı sentyabrın 1-dən 25-dək aparılacaq. Yalnız Bakı şəhərinin bir sıra ümumitəhsil məktəblərində məktəbhazırlıq qruplarına qəbul ərazi prinsipi əsasında aparılır. Digər rayon və şəhərlərdə, o cümlədən həmin rayon və şəhərlərdə yerləşən məcburi köçkün məktəblərində ərazi prinsipi tətbiq olunmur.

Məktəbhazırlıq qruplarının yaradılmasında məqsəd 5 yaşlı uşaqların məktəb təliminə hazırlığı ilə əlaqədar psixoloji dayanıqlığını artırmaq, ehatə olunduqları aləmə və təhsil mühitinə uyğunlaşdırmaq, onların ünsiyyət və birgə fəaliyyət bacarıqlarına yiyələnməsini təmin etməkdən ibarətdir.

Azərbaycanda 2015-2016-cı tədris ilində məktəbhazırlıq proqramı bütün 5 yaşında olan uşaqların 24, 2016-2017-ci tədris ilində 55, 2017-2018-ci tədris ilində 65 faizini ehatə edib. 2018-2019-cu tədris ilində həmin göstəricinin 75, 2019-2020-ci tədris ilində isə 90 faizə çatdırılması nəzərdə tutulur.

Bakıda avtobus azyaşlımı vurub öldürdü

Bakıda avtobus azyaşlımı vurub öldürüb. Modern.az xəbər verir ki, avqustun 14-də saat 12 radələrində Xətai rayonu ərazisində Bakı şəhər sakini Şüriyyə Həsənov idarə etdiyi "İsuzu" markalı, 62 saylı xətt avtobusu ilə yolu keçən paytaxt sakini, azyaşlı Aygün Binnətovanı vurub.

Xəstəxanaya yerləşdirilmiş uşaq orada ölüb.

Xətai RPİ tərəfindən araşdırma aparılır.

Bu günlərdə Türkiyə ilə ABŞ arasındakı "soyuq savaş"a, iqtisadi böhrana səbəb olan rahib Endryu Kreiq Bronsonun personası hələ də ciddi müzakirə mövzudur. "Yeni Müsavat" xatırladır ki, İzmirdə yerləşən protestant Diriliş kilsəsinin keşişi Bronson 2016-cı il dekabrın 9-da həbs olunub. Türkiyə ədliyyəsi onu FETÖ üzvü olmaqda ittiham edir.

Türkiyə mediasının yazdığına görə, Bronsonun FETÖ üzvü olması ilə bağlı gizli və açıq şahidlər İzmirdə ifadə veriblər. Təhlükəsizlik səbəbindən amerikalı keşişin məhkəmə və istintaq prosesi gizli aparılır. Rəsmi ittiham əsasən, Bronson "dövlətə məxsus, gizli saxlanması lazım olan məlumatları siyasi və hərbi casusluq məqsədilə əldə etmə, Türkiyə Böyük Millət Məclisini ləğv etməyə təşəbbüs, konstitusiyaya təşəbbüs" cinayətində ittiham olunur. Bundan başqa, Bronson "Gəzi Parkı" hadisələri zamanı aksiyaları dəstəkləmək və təşkilatçılıqda suçlanır. İttiham olunduğu cinayətlərə görə o, 35 ilə qədər həbs cəzası ala bilər.

Rahib isə ittihamları rədd edib. Sadəcə, dini fəaliyyətlər həyata keçirdiyini, xristian kilsəsinə mənsub olduğunu, heç bir islamçı hərəkatı dəstəkləmədiyini və heç bir FETÖ üzvünü tanımadığını bildirib.

Qeyd edək ki, Bronson 2011-ci ildə kilsədə çıxış edərkən hücumla qarşılaşaraq yaralanıb. O, 1968-ci ildə ABŞ-da anadan olub. Orada dini təhsil alıb, 23 ildən artıqdır Türkiyədə yaşayır. İzmirdə kilsədə dini fəaliyyətlə məşğul olur. Ancaq rahibin PKK üzvləri ilə görüşməsi, "Gəzi Olayları"na qarışması və nəhayət, FETÖ ilə bağlantısının olduğu iddia edilir. İzmir Diriliş Kilsəsinin keşişi olan Bronson kürd əsilli vətəndaşlar üçün gizli ayinlər təşkil edərək, onları xristianlığa dəvət edir. Yeni Bronsonun əsas işi missionerlikdir.

Xatırladaq ki, ABŞ-ın vitse-prezidenti Mayk Pens evangelist təriqətinin qatı üzvlərindəndir. Amerikalı müəlliflər Maykl Dantonio və Peter Eisnerin birgə qələmə aldıkları "Kölgə prezidenti: Mayk Pens haqqında gerçək" adlı kitabda evangelistlərin hədəfi haqda ciddi iddialar mövcuddur. Müəlliflər yazırlar ki, evangelistlərin hədəfi təkə Trampın siyasətinə istiqamət vermək yox, həm də gələcəkdə Mayk Pensi prezident postunda əyləşdirməkdir.

Bəs nədir bu evangelizm? Kimə evangelist demək olar?

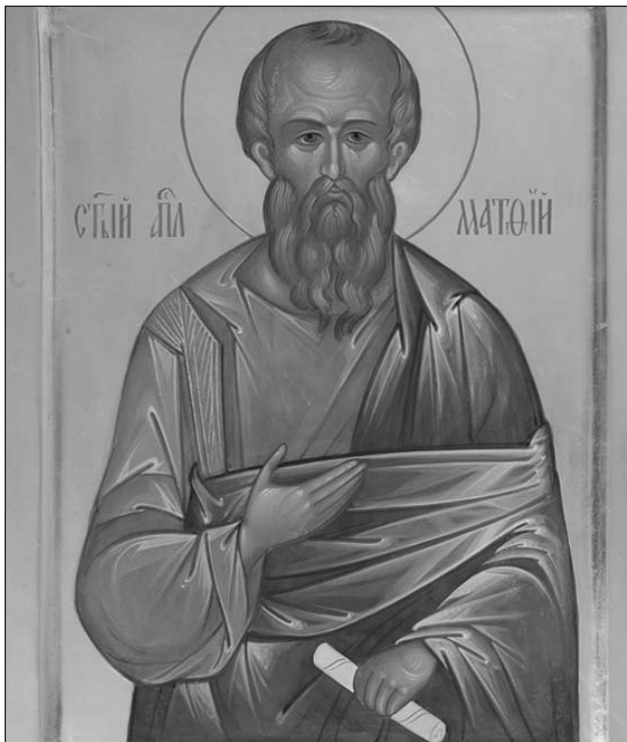
Evangelist sözünün hərfi mənası "müqəddəs kitabə yönəlmək"dir. Yunan dilindən sözün tərcüməsi "yaxşı xəbər" və yaxud "müjdə" mənasına gələn "evangelion"dur. Amma bu gün üçün evangelizm Amerikadakı xristian cəmiyyətinin ən mühafizəkar və radikal qanadını ifadə edir.

Evangelizm ilk dəfə Protestant İslahatı zamanı Luther və onun bağlı olanlar üçün istifadə edilib. Amma bu gün üçün evangelizm, Amerikadakı xristian cəmiyyətinin mühafizəkar qanadını ifadə edir. Yəhudilərə və sionizmə olan ilginclik bağliğı isə evangelistli xristian dini içinde olduqca fərqli bir yerə

Casus-missioner Bronsonun evangelist təriqəti barədə bilmədiklərimiz

"Sionist xristianlar" adlanan bu kəsim yəhudilərin hegemonluğuna dəstək verir, qurtuluşu axirətdə gerçəkləşdirəcəklərinə inanır...

oturdur. Evangeliklər hesab edirlər ki, yəhudilər "Tanrının seçilmiş xalqı"dır, müqəddəs torpaqlar isə yəhudilərin malıdır. Bundan başqa, yəhudilərin Məsihin gəlişi ilə birlikdə bir

dünya hegemonluğuna çatmaq üçün "yeni dünya"ya köç edib. Onlar öz-özünü İsa Məsihin geri qayıdacağı atmosferi hazırlamaq üzrə Tanrı tərəfindən seçilmiş bir qrup olaraq görməyə başladı-

olduğunu düşünürlər. Bu baxımdan da bir növ xristianlıq və yəhudiliyin qarışığından meydana gələn və protestantlığın bir alt məzhəbi olan evangelistlərə "sionist xristianlar" da deyilməkdədir.

Evangelizmin kökləri 17-ci yüzillikdəki İngiltərə burjuaziyasına qədər uzanır. Bunlar katolik kilsəsinə tanımadıqları kimi, İngiltərədəki yarıkatolik anqlikan kilsəsinin hakimiyyətini də qəbul etmirdilər. Dünya üzərindəki heç bir kralı tanımayan bu protestantlara görə, gerçək kral olan Məsih İsa qıyamətdən öncə geri qayıdacaq və Tanrının dünya üzərindəki krallığının başına keçəcək. Bunun üçün ona inanmayanlarla müharibə aparacaq və hamısını yox edəcək.

Evangelizm adını ilk istifadə edən şəxs də islahat hərəkatının lideri Martin Lutherdir. İngiltərədə təzyiq görə bu kə-

lar. Amerika da onların vəd edilmiş torpaqları idi.

Evangelistlər dünya miqyasında güclü televiziyalardan, qəzet və yayımlardan, internet saytlarından, video oyunlarından, film sektorundan yararlanaraq missionerlik etməkdədir. Bunun nəticəsində Amerikadakı evangelist təbliğatının sayında ciddi bir artım yaşanır. Evangelistlər 1987-ci ildə protestant nüfuzunun yəzdə 41-lik bir hissəsini təşkil etdiyi halda, 2004-cü ildə bu rəqəm 54 faizə çatıb. Əhalisinin sayı 300 milyon olan Amerikada evangelistlərin sayı 100 milyon nəfəri aşılıb. 1950-ci ildə bütün dünyadakı sayları 4 milyon nəfər olduğu halda, 2004-cü ildə bu rə-

qəm 500 milyonu aşılıb. Evangelik inanca görə, Tanrının evanjelilik protestant xristianlar üçün olan cənnətlə bağlı və yəhudilərə üçün də dünyəvi olmaq üzrə iki planı var. Digər dinlərə mənsub insanlar isə Tanrı üçün önəm daşıyırlar. Allahın yəhudilərə bağlı planına görə, yəhudilər vəd

edilmiş torpaqlara dönüb, böyük İsraili quracaq və dünyaya hökmranlıq edəcəklər. Evangelistlər isə bu plana dəstək olacaq və özləri üçün qurtuluşu axirətdə gerçəkləşdirəcəklər. Protestanlığın inancına görə, İncil Tövratı təsdiqləmək üçün göndərilibse, xristianların ümumdünya vəzifəsi Əhdi-ətiqə yönəlmək olmalıdır. Əhdi-ətiqdə isə Məsihin yenidən yer üzünə qayıdışından sonra bu kitaba inananlara dünya hegemonluğu və cənnət vəd edilir. Protestanlığın radikal qanadı olan evangelistlər bu müjdəni əsas götürüb yəhudilərlə birgə hərəkat etməyi müqəddəs borc hesab edirlər. Onların düşüncəsinə görə, Əhdi-ətiqdəki bu müjdə

Həbsdəki NİDA-çının səhhətində problem yaranıb

2014-cü il mayın 6-da Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin hökmü ilə 8 il həbs cəzası olan NİDA hərəkatı faalı İlkin Rüstəmzadənin səhhəti ilə bağlı problemləri var. Bu barədə İlkin Rüstəmzadənin anası Atlas Hüseynova məlumat verir. Onun sözlərinə görə, düzgün qidalanmadığına görə mədə-bağırsaqlar sistemində problem yaranıb: "Böyrəklərində də problem var. Müalicə etdiririk. Az əvvəl zəng vurmuşdu. Alınacaq dərmanların siyahısını verdi. Gələn dəfə yanına gedəndə alıb aparmalıyıq. Psixoloji durumu normaldır. Yeterincə möhkəmdir".

A.Hüseynova oğluna qarşı haqsızlıq edildiyini iddia edir: "Artıq ilkinlə tutulanlardan həbsdə kimsə qalmayıb. Buradan Avropa Şurasına gedən siyahılarda ilkindən sonra tutulanların adı öndədir. İlkin də, valideyn olaraq mən də bundan narazıyıq. Bilmirəm, o siyahı necə hazırlanır? Mənə elə gəlir, ilkinin müdafiəsi yeterincə təşkil olunmayıb".

Hazırda cəzasını Penitensiar Xidmətin 17 sayılı cəzaçəkmə müəssisəsində çəkən AXCP Rəyasət Heyətinin üzvü Seymur Həzinin atası Məşğul Həziyev oğlunun vəziyyətindən razılıq edir: "Seymur yaxşıdır. Heç bir problemi də yoxdur".

□ Ləman MUSTAFAQIZI, "Yeni Müsavat"

qəm 500 milyonu aşılıb.

Evangelik inanca görə, Tanrının evanjelilik protestant xristianlar üçün olan cənnətlə bağlı və yəhudilərə üçün də dünyəvi olmaq üzrə iki planı var. Digər dinlərə mənsub insanlar isə Tanrı üçün önəm daşıyırlar. Allahın yəhudilərə bağlı planına görə, yəhudilər vəd

edilmiş torpaqlara dönüb, böyük İsraili quracaq və dünyaya hökmranlıq edəcəklər. Evangelistlər isə bu plana dəstək olacaq və özləri üçün qurtuluşu axirətdə gerçəkləşdirəcəklər. Protestanlığın inancına görə, İncil Tövratı təsdiqləmək üçün göndərilibse, xristianların ümumdünya vəzifəsi Əhdi-ətiqə yönəlmək olmalıdır. Əhdi-ətiqdə isə Məsihin yenidən yer üzünə qayıdışından sonra bu kitaba inananlara dünya hegemonluğu və cənnət vəd edilir. Protestanlığın radikal qanadı olan evangelistlər bu müjdəni əsas götürüb yəhudilərlə birgə hərəkat etməyi müqəddəs borc hesab edirlər. Onların düşüncəsinə görə, Əhdi-ətiqdəki bu müjdə

□ Sevinc TELMANQIZI, "Yeni Müsavat"

Türkiyə ilə ABŞ arasında gərginlik davam edir. Hər iki tərəf bir-birinə qarşı embarqo, sanksiya, gömrük rüsumunun artırılması kimi addımlar atırlar. Bütün bunların fonunda Amerikanın Təhlükəsizlik Akademiyasının ehtiyatda olan 10 nüfuzlu generalının hazırladığı hesabatda bildirilib ki, Türkiyə il sonu hətta NATO-nu tərk edə bilər.

“Yeni Müsavat”a danışan politoloq Elçin Mirzəbəyli bildirdi ki, Türkiyə NATO-nun ən önəmli üzvlərindən biridir və türk ordusu NATO-da döyüş qabiliyyətinə görə ikinci ordu sayılır: “Bu baxımdan Türkiyənin getməsi NATO-nun özü

Türkiyənin NATO-dan çıxma iddiasına iki rəy

Elçin Mirzəbəyli: “Türkiyənin alyansdan çıxması və ya çıxarılması ehtimalı hər zaman var”

Toğrul İsmayil: “Türkiyənin NATO-dan getməsi mümkün deyil”

üçün böyük itki sayıla bilər. Düşünürəm ki, ABŞ-da soyuq-qanlı düşünməyi bacaran insanlar və xüsusilə də Türkiyənin digər müttəfiqi olan Avropa dövlətləri qarşısında ölkənin NATO-dan çıxmasına yol açmağa biləcəyini başa düşürlər. Doğrudur, “soyuq müharibə”dən sonrakı reallıqlar kifayət qədər dəyişib. Yeni vaxtilə Türkiyə ABŞ, NATO üçün SSRİ-ye qarşı ən önəmli bir qala rolunu oynayırdı. Türkiyə SSRİ-ye münasibətdə NATO üçün önəmli dövlət idi. SSRİ-i dağıdıqdan sonra isə reallıqlar dəyişdi. Bu aspektdən SSRİ-nin süqutundan sonra Türkiyə-NATO münasibətlərinin daha öncəki olmadığını görmək mümkündür. Yeni Türkiyənin əhəmiyyəti SSRİ faktorundan sonra qismən aşağı düşdü. Ancaq bununla yanaşı, Türkiyə yenə NATO üçün önəmli dövlətlərdən biri hesab olunurdu. Daha sonrakı proseslərə nəzər salsaq, bu gün Rusiya ABŞ və onun müttəfiqləri üçün müəyyən təhlükə yaratsa da, bu təhlükə əvvəlki səviyyədə deyil. Ona görə də deyə bilərik ki, Türkiyənin NATO-dan çıxması və ya çıxarılması ehtimalı hər zaman mümkündür. Bu, Türkiyənin şübhəsiz ki, ziyanındadır. Türkiyə NATO üzvü olan bir dövlət kimi önəmlidir. Əgər bu gün Rusiyanın, başqa güc mərkəzinin və ya güc mərkəzi olmağa iddia edən hər hansı bir dövlətin Türkiyəyə qarşı marağı varsa, bu ölkə ilə əlaqələri genişləndirməyə cəhd göstərsə, bu, Türkiyənin həm də NATO üzvü olması ilə bağlıdır.

Politoloq bildirib ki, əgər Türkiyə NATO-dan çıxarsa, Rusiyanın da bu dövlətə qarşı münasibətləri dəyişəcək: “Yeni indiki kimi Türkiyə-Rusiya münasibətlərinə əhəmiyyət verilməyəcək. Adətən Rusiyanın davranışları belədir. O, bu və ya digər düşürgədən, yaxud da neytral olan dövlətə özünə tərəf çəkildikdən sonra ona qarşı münasibətini dərhal soyuqlaşdırır və tamamilə başqa bir mövqedə dayanır. Bu baxımdan Türkiyənin NATO üzvü olması əhəmiyyətli şərtlərdən biridir. Düşünürəm ki, məsələ bu kritik səviyyəyə qədər çatmayacaq. Türkiyənin NATO üzvlüyündən çıxarılması ilə bağlı hesabatların, informasiyaların sızdırılması, sadəcə olaraq, informasiya müharibəsinin tərkib hissəsidir və Türkiyəyə qarşı təzyiqlər artıracaq. Burada, şübhəsiz ki, məlumatların sızdırılardan daha çox, digər qütbədən dayananların marağı var. O cümlədən də Rusiyanın adını çəkə bilərik. Rusiya ABŞ-Türkiyə qarşılıqlı münasibətində ikinci tərəfi qıcıqlandırıcı şəkildə dəstəkləmək, aqressiv bəyanatlarını davam etdirməklə əslində Türkiyə-NATO münasibətlərini daha da gərginləşdirməyə çalışır. Bunu görməmək mümkün deyil. Digər tərəfdən, ABŞ NATO-da önəmli bir dövlətdir. Uzun illərdir ki, ABŞ NATO-ya daha çox vəsait ödəyirdi. Lakin Tramp gəldikdən sonra Avropa İttifaqının NATO üzvü olan ölkələri ora ödədikləri vəsaitləri artırılar. Buna baxmayaraq, ABŞ yenə də aparıcı mövqedədir.

Hərbi komandanlığa bir qayda olaraq ABŞ generalları rəhbərlik edirlər. Türkiyənin NATO-dan çıxarılması üçün konsensus formada qərar qəbul edilməlidir. Düşünürəm ki, Avropa İttifaqının böyük dövlətləri belə qərarın verilməsinin əleyhinə olacaqlar. Çünki bu, onların maraqlarına uyğun deyil. Türkiyənin özünün NATO-dan çıxması məsələsinə gəlincə isə düşünürəm ki, siyasi hakimiyyət belə bir qərar verməyəcək. Çünki onlar da NATO-nun əhəmiyyətini anlaşırlar.”

Türkiyədə yaşayan azərbaycanlı politoloq Toğrul İsmayil isə “Yeni Müsavat”a açıqlamasında qəti şəkildə bildirdi ki, Türkiyənin NATO-dan çıxması gözlənilmir: “Bu, sadəcə olaraq, kimlərsə uydurduqları, yaydıqları bir məlumat ola bilər. Əslində isə heç də belə hal yoxdur. Türkiyə ilə ABŞ-ın münasibətləri hazırda böhran içindədir və Amerika bunu bilərəkdən indiki səviyyəyə getirdi. Doğrudur, burada Türkiyənin özünün də xətası var. Ancaq əsas etibarilə Amerika Türkiyəyə dikte edərək, bəzi istəklərini həyata keçirməyə çalışır. Nəticədə Türkiyəyə qarşı dikte ilə danışmağın mümkün olmadığını həm prezident, həm də müxalifət göstərməkdədir. Münasibətlərin qısa zamanda yaxşılaşacağına gözləyirəm. Çünki hər iki tərəf uzun zamandır ki, yaxşı münasibətlərə sahibdir və ən azından müttəfiqlərdir. Düşünürəm ki, qısa zaman sonra diplomatiya zəfər qazanacaq. Hazırda keçid dövrüdür və bu dövrdə Amerika maksimum

dərəcədə Türkiyəyə təzyiqlər göstərərək, öz dediklərini etdirməyə çalışır. Türkiyə isə maksimum dərəcədə özünü qorumağa çalışır. Amerika tərəfindən bir sıra məsələlərdə işi qırmaq var. Hər şeydə Türkiyəni günahlandırmağa çalışırlar. Ancaq Amerikanın Yaxın Şərqdəki siyasəti, xüsusilə də Suriyada süni dövlət qurmaq istəkləri Türkiyənin maraqlarına ziddir. İlk toqquşma da elə oradan başladı. Türkiyənin hava müdafiə sistemləri üçün gərəkli silahları verməyi və bunun qarşılığında Türkiyənin başqa dövlətdən də bu sistemi almasına maneə olur. Məsələn, Rusiya ilə Türkiyənin “S 400” anlaşmasına ABŞ qarşı çıxır. İranla bağlı münasibətlərə qarşı da bu, belədir. Türkiyə İrandan təbii qaz alır və əvvəlki anlaşmalara görə, bu qazın bəlli həcmi vardı. Türkiyə bunu istifadə edib-etməmə də, pulunu ödəməli idi. Ödədikcə də sanksiyalara qatılarsa, zərər girecək. ABŞ bunun da qarşılığını ödəmir və deyir ki, özünüz bu məsələni həll edin. Dolayısı ilə Türkiyə üzərində ağır iqtisadi çətinliklər olacaq. Ona görə də Türkiyə sanksiyalara qatılmaq istəmir. Rahib məsələsində də Tramp təzyiqlər edir ki, dərhal sərbəst buraxılınsın. Bunun da səbəbi seçkilərin qısa zamanda yaxşılaşacağına gözləyirəm. Çünki hər iki tərəf uzun zamandır ki, yaxşı münasibətlərə sahibdir və ən azından müttəfiqlərdir. Düşünürəm ki, qısa zaman sonra diplomatiya zəfər qazanacaq. Hazırda keçid dövrüdür və bu dövrdə Amerika maksimum

□ Əli RAİS,
“Yeni Müsavat”

ABŞ haqq-ədələt simvolu rolunu necə itirdi?

Xəlid KAZIMLI

Bir illüziya da dağıldı. Daha 2005-ci il deyil. İndi ABŞ prezidenti Corc Buşun şəklini a3 formatlı kağızda çap edərək, altından “We want freedom!” yazan, onu başı üstünə qaldıraraq dünyaya göstərən yoxdur.

Bu illüziyanı öncə elə Corc Buşun özü dağıtdı, “Azadlıq istəyən xalqlara kömək edəcəyik” deyə vəd versə də, dünyanın heç yerində azadlıq istəyənlərə əməli kömək etmədi.

Ondan sonra gələn Barak Obama gedib Səudiyyə Ərəbistanında krala, Yaponiyada imperatora baş əydi, məşhur diktatorlarla əl sıxışdı, azadlıq və “demokratiya istəyən” 3-4 ölkənin dağılmasını müşahidə etdi, amma heç kəsi ağ güncə çıxarmadı.

Obamanın dönəmində bariz şəkildə ortaya çıxdı ki, ABŞ dünya hegemonu olsa da, ədalət mücəssəməsi, demokratiyanın beşiyi, məzlumların pasibanı rolunu oynamaqda çətinlik çəkir.

Sadəcə, bu ölkənin institutları özlərini Cəbrayıl və Mikayıl mələkləri kimi aparır, başqa ölkələrin çiyində oturur, onların yaxşı-yamanını qeydə alır, hesabat hazırlayırdılar. Vəsalam.

O hesabatlar praktik olaraq bir işə yararlıdır? Yaramırdı. Çünki o hesabatlarda ABŞ-la dirəşən Venesuela və onun qırmızı köynəkli komandantesi, hakimiyyətə seçki ilə gələn Çaves həmişə “pis oğlan” kimi qeyd olunurdu, ölkəsində demokratiyanın D-si belə olmayan, seçki-filan keçirməyən, başı ağ çalmalı Səudiyyə kralının adı isə pis hesabatlara düşmürdü.

Çünki birinci ABŞ-ın açıq düşməniydi, ikinci ABŞ-ın əlaltı müttəfiqi.

Əslində, keçmişinə baxanda ABŞ-a çox da ümid bəsləmək olmazdı. Məhz bu ölkənin prezidenti Nikaraquanın diktatoru Anastasio Somoza “o qancıq oğludur, amma bizimkidir” adlandırmışdı. Ona görə ki, Somoza klanına daxil olan prezidentlər (ata və iki oğul) ABŞ-ın hərbi və iqtisadi dəstəyi ilə ayaqda qalırdı.

Hələ Çilinin qanlı diktatoru Augusto Pinoçetin ABŞ tərəfindən uzun illər himayə olunmasından da bir kitablıq yazmaq, danışmaq olar.

Ancaq SSRİ-nin dağılmasından sonra ABŞ-ın xarici siyasətində bir yumşalma baş vermişdi. ABŞ özü üçün demokratiya-diktatura xətti çəkmişdi. Açıq gözlə görünürdü. Ağ Ev dünyada demokratiyanın genişlənməsi xəttini gücləndirir, əvvəlki dövrlərdə olduğu kimi diktatorları himayə etmir, məsafə saxlayırdı.

Sonra o xətt yarıda qırıldı, ABŞ-ın dövlət mənafeyi, iqtisadi, siyasi maraqları önə çıxdı, demokratiya və azadlıq istəyən ölkələrə münasibətdə “başlı başını saxlasın” devisi seçildi, xarici siyasətdə “bizimlə olmayan bizə düşməndir” platforması hakim oldu.

Ekstravaqant və dəlisov Donald Trampın hakimiyyətə gəlməsi ABŞ-ın ədalət, demokratiya mücəssəməsi imicini yerlə yeksan etdi. Tramp prezident kürsüsünə oturduğu ilk gündən hər kəsə duyurdu ki, onun üçün heç bir ölkənin marağı, mənafeyi deyilən bir şey yoxdur, yalnız öz ölkəsini düşünəcək və yalnız onun güclənməsinə çalışacaq.

Bu, böyük dövlət eqoizmidir, “təki mən salim olum, cümlə-cahan batsa da, batsın” strategiyasıdır.

Hazırda ABŞ-ın öz müttəfiqləri ilə gərgin münasibətlərinin əsas səbəbi budur. Bu sırada Türkiyə, Kanada, Almaniya, Fransa, Meksika, hətta İngiltərə kimi ölkələr var.

Tramp üçün artıq hansı ölkənin müttəfiqi, hansının rəqib, hansının demokratik, hansının diktatura rejimi olmasının fərqi yoxdur. Adam ABŞ-ın dünyada təklənməsi prosesinin ilhamvericisidir.

Türkiyənin məruz qaldığı sanksiyalar ABŞ-la dost olan başqa ölkələr üçün də siqnal rolunu oynayır. Bundan əvvəl Trampın Kanadaya qarşı sərt mövqeyi o qədər də ciddi narahatlıq doğurmamışdı. Ancaq indi Trampın özünü “yadıq-çıxmış” məhəllə qoçusu kimi aparması, hərəyə bir qapaz vurmağı, hamıdan nəse tələb etməsi bezdirici səciyyə almışdır.

Ara yerdə ABŞ-ın ötən əsrin 90-cı illərindən başlayan və bu əsrin 12-ci ilinə qədər davam edən “demokratiya carçısı” reputasiyası ciddi şəkildə zədələnməkdədir. Rusiyanın təzyiqlərindən, zülmündən, daima güclü haqsızın yanında olmasından bezən son çarə olaraq ABŞ-a güvəndirildilər. Artıq onların arasında elə bir fərq qalmayıb. İndi ABŞ-la Rusiya, sadəcə, bir-biri ilə savaşıyan timsah və köpək balığı kimidir.

“Yalnız nəzəri cəhətdən bu təhlükəni qeyd etmək olar. Praktiki cəhətdən bu, mümkün deyil. Onsuz da Xəzər dənizi dünya okeanı ilə yalnız Volqa-Don kanalı ilə bağlıdır. Rusiyanın razılığı olmadan heç bir başqa ölkələrin gəmiləri Xəzər dənizində peyda ola bilməz”.

Beynəlxalq Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Eldar Namazov

bu fikirləri “Yeni Müsavat”-a, Xəzəryanı ölkələrin konvensiyanın imzalanması nəticəsində Rusiyanın Xəzərdə hegemonluğu ələ alması və bunun nəticələrində region ölkələrinə, o cümlədən Azərbaycana yönəli biləcək hər hansı təhlükəli situasiyaya Qərbi ölkələrinin müdaxilə imkanlarının qarşısının alındığı barədə iddialara münasibət bildirərək söylədi. Digər tərəfdən, E.Namazov qeyd etdi ki, Rusiyanın hərbi gücü ilə nə Azərbaycanın, nə də Xəzəryanı digər ölkələrin hərbi gücünü müqayisə etməyə dəyməz: “Xəzər dənizində vəziyyət bu güclərin balansını nə o tərəfdən, nə də bu tərəfdən o qədər də dəyişmir. Əvəzində isə faktiki olaraq biz Xəzər dənizi hövzəsində çox böyük yeni beynəlxalq enerji layihələrini həyata keçirmək imkanlarını qazanırıq. Faktiki olaraq, 4 ölkə arasında şərtlər əvvəldən də razılaşdırılmışdı. Burada ən vacib məqam o oldu ki, İran da bu dönd ölkənin gəldiyi razılığa qoşuldu. Təbii ki, burada Rusiyanın rolu böyük oldu. Ona görə ki, Rusiyanın İrana böyük təsiri var. Azər-

Eldar Namazov Xəzər anlaşmasını şərh etdi

BSAM rəhbəri: “Konvensiyada Azərbaycan üçün üstün cəhətlər potensial və nəzəri risklərdən qat-qat çoxdur”

baycan, Qazaxıstan, Türkmənistan fərqli olaraq, Rusiya İrani bu konvensiyaya qoşulmağa sövq edə bilirdi və bunu etdi. Ona görə ki, başqa ölkələrin hərbi donanmasının Xəzərdə mövcudluğunu istisna edən bir bənd Rusiya üçün önəmli idi. Ancaq bu, daha çox logistika məsələləri ilə bağlı idi. Rusiyanın İrana böyük təsiri var. Azər-

Azərbaycanın limanlarında ABŞ ordusunun müəyyən logistik dayaq mərkəzlərindən söhbət gedirdi. Rusiya buna görə çox narahat idi və bu konvensiyada həmin məsələ nəzərə alındı. Ancaq əvəzində Rusiya İranla da ciddi danışıqlar aparıb belə bir konvensiyanın qəbul olunmasına imkan yaratdı”. Bütün bunların yekununda ANİF prezidenti qeyd etdi ki, konvensiyada Azərbaycan üçün üstün cəhətlər potensial və nəzəri risklərdən qat-qat çoxdur.

Xəzərlə bağlı mübahisələrin həlləməsi şəraitində ABŞ-la regionun digər böyük dövləti Türkiyə arasında gərginliyin yaşanmasına münasibət bildiren E.Namazov bildirdi ki, Türkiyə ABŞ üçün çox önəmli və vacib ölkədir: “Regionda gedən proseslərdə - biz bunu xüsusən Suriyada, İraqda da gördük - Türkiyənin dəstəyi olmadan nə ABŞ, nə NA-

TO ciddi bir projelər həyata keçirə bilməz. Mənə elə gəlir ki, Trampın son dövrlərdə ortalığa qoyduğu dəst-xətti var: əvvəlcə ciddi təzyiqlər edib, sonra məsələ arxasında oturub problemləri həll etmək. Belə bir situasiyanı, yəni ciddi təzyiqlər arxasında dostluğu Şimali Koreya ilə bağlı da gördük. Əvvəlcə Tramp deyirdi ki, biz onları darmadağın edəcəyik. Bildirdi ki, Şimali Koreyanın başına elə oyunlar açacağıq ki, bütün dünya şok yaşayacaq. Sonra da əlini sıxdı, oturdu, danışıq, dedi, yaxşı insandır, biz onunla hər şeyi razılaşdırmışıq. Bu oyunu Rusiya ilə də oynamaq istəyirdi: təzyiqlər, sanksiyalardan sonra Putinlə Finlandiyada görüşüb hansısa bir razılığa gəlmək istəyirdi. Ancaq ABŞ Konqresi mane oldu. Konqres Trampa Rusiya ilə bu tipli oyun oynamağa razılıq vermədi. Ancaq bu, Trampın ənənəvi yanaşmasıdır”.

E.Namazov Türkiyə ilə siyasi əlaqələrinin ABŞ Konqresinin prezident Trampa icazə verəcəyi qənaətinə gəlir: “Ona görə ki, mövqeyini nəzərə almaq lazımdır. Ona görə ki, burada Pentanonun da mövqeyini nəzərə almaq lazımdır. Tramp administrasiyasında və Konqresin özündə ABŞ ordusunun, hərbi-sənaye kompleksinin təsiri çox böyükdür. ABŞ-ın hərbi-sənaye kompleksi də Türkiyə ilə yaxşı münasibətlərin tərəfdarıdır. Ona görə də bir müddətdən sonra ABŞ-la Türkiyə arasında bu qarşılıqlı aradan qaldırılacaq. Həmçinin Trampa Ərdəğanın görüşü və razılaşmaları da olacaq”.

BSAM rəhbəri Azərbaycanın bu mərhələdə ənənəvi bəzi siyasətini davam etdirməsinin zəruri sayır. Tramp-Ərdəğan görüşü üçün Bakının əhəmiyyətli rolunu qeyd etdi: “Ancaq adətən belə təşəbbüslər pərdə arxasında edilir. Ümid edirəm ki, Azərbaycan diplomatiyası, hər halda, pərdə arxasında bu mesajları Türkiyəyə də, ABŞ-a da ünvanlayıb. Yalnız onlar razı olsa, bunu artıq ictimailəşdirmək olar. Ancaq dünyada yəqin Türkiyə ilə ABŞ-ın bu qarşılıqlı bu qarşılıqlı aradan qaldırılmasında ən maraqlı ölkə varsa, o da Azərbaycandır”. Eyni zamanda ekspert bu iki nəhəng ölkə arasında gərginliyin davam etməsində ən maraqlı ölkənin də işğalçı Ermənistan olduğunu təsdiqlədi...

□ **Elsad PASASOY,**
“Yeni Müsavat”

Həbsdən çıxan İlqar Məmmədov haqda yeni xəbərlər

Azər Qasımlı: “Növbəti həftədən partiya olaraq tam fəaliyyətə başlayacağıq”

REAL Partiyasının sədri İlqar Məmmədov 5 il 6 aydan sonra avqustun 13-də azadlığa buraxıldı. Məhkəmə onun cəza müddətinin qalan hissəsinin 2 il sınaq müddəti ilə əvəzlənməsi və ölkədən çıxışına qadağa qoyulması ilə şərti cəza barədə qərar qəbul etdi.

Onun həbsdən azad edilməsi ölkə ictimaiyyəti və Avropa Şurası tərəfindən müsbət qarşılandı. Bu barədə istər sosial şəbəkələrdə, istərsə də mətbuatda çoxsaylı fikirlər də yazıldı. Bəs həbsdən azad edildikdən sonra İlqar Məmmədov hansı işlə məşğuldur? Onun yaxın gələcək üçün planları nədən ibarətdir?

Suallara cavab almaq üçün İlqar Məmmədovun özü ilə əlaqə yarada bilməsək də, xanımı Vəfa Məmmədovadan onun hazırkı fəaliyyəti ilə bağlı bezi məlumatları aldıq.

Vəfa Məmmədova “Yeni Müsavat”-a açıqlamasında bildirdi ki, hazırda İlqar Məmmədov adaptasiya prosesindədir: “Hər halda, İlqar Məmmədov 6 ilə yaxın idi ki, həbsdə

idi. Bu müddət ərzində həm cəmiyyətdə, həm ölkədə, həm də dünyada çox şey dəyişib, hər bir şey yenilənib. Ona görə də hazırda yeniliklərə uyğunlaşmağa çalışır. Eyni zamanda gündəmdə olan siyasi durumları öyrənir, xəbərlərlə tanış olur. Əsas məsələ isə sağlamlıq durumudur. Həkimlərdən keçməli, müayinə olunmalıdır. Səhhətində ümumi problem yoxdur. Sadəcə olaraq, diş hə-

kiminə getməlidir. Bundan başqa da çoxsaylı qonaqlar gəlir ki, onlarla da görüşüb, qonaqları qarşılayır”.
REAL Partiyasının Məclis üzvü Azər Qasımlı ilə də əlaqə saxlayıb, partiyalarının planları barədə maraqlandıq. A. Qasımlı “Yeni Müsavat”-a bildirdi ki, bu həftə ərzində İlqar Məmmədovun hər hansı bir xüsusi görüşü nəzərdə tutulmayıb: “İlqar Məmmədov azadlığa çıx-

dıqdan sonra təbii olaraq, onunla görüşmüşəm. Lakin partiyada İdarə Heyətinin, yaxud da Məclisin heç bir toplantısı olmayıb. Hələ ki İlqar Məmmədov istirahət edir. Bu həftə ərzində hansısa görüş və ya mətbuat konfransı nəzərdə tutulmamışdır. Lakin gələn həftədən etibarən iş rejimimiz başlayacaq. Yeni həm İlqar bəyin, həm də ümumilikdə partiyanın fəaliyyəti aktivləşəcək. Planımızda daha əvvəlcədən dediyimiz kimi, kütləviləşmək, daha aktiv fəaliyyət göstərmək, strukturlaşmanı, təşkilatlanmanı davam etdirmək yer alıb. Hələ ki qarşımızda duran əsas məqsədlər bunlardır. Başqa edəcəyimiz iş planı yoxdur. Digər partiyalarla münasibətlərə gəlincə isə deyim ki, bu, gələcəyin işidir. Hazırda kimlərsə birlik yaratmaq və ya digər bu kimi fikrimiz yoxdur. Ancaq bu məsələ hər zaman gündəmdədir və müzakirə olunur. Sadəcə olaraq, ideyamız və qərarımız yoxdur. İlqar bəyin özünə gəlincə isə vəziyyəti yaxşıdır. Sadəcə olaraq, dişlərində problemlər var. Bununla əlaqədar həkimə müraciət edib və düzəldəcək. Səhhətində isə hələ ki hansısa problem yoxdur və o, özünü yaxşı hiss edir”.

Yada salaq ki, İ.Məmmədov 2013-cü il yanvarın 24-də İsmayıl İsmayilovun baş vermiş kütləvi iğtişaların təşkilində ittiham olunub. O, Şəki Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin hökmü ilə 7 il müddətinə azadlıqdan məhrum

edilib. Bu il iyunun 29-da Ali Məhkəmənin Plenumu kasasiya və apelyasiya instansiyalarının qərarlarını ləğv edib və işi

yenidən Şəki Apelyasiya Məhkəməsinə qaytarıb.

□ **Əli RAİS,**
“Yeni Müsavat”

Mehman Hüseynov şərti azadlığa buraxılmasını istəyir

2 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilmiş blogger Mehman Hüseynov cəzasının yarısını çəkməsi ilə əlaqədar vaxtından əvvəl şərti azadlığa buraxılması barədə ərizə ilə məhkəməyə müraciət edib.

Bu barədə “Turan”-a onun vəkili Şəhla Hümbətova bildirdi. Onun sözlərinə görə, ərizə keçən cümə günü Qaradağ Rayon Məhkəməsinə təqdim edilib və 10 gün ərzində baxılmalıdır.

Qeyd edək ki, M.Hüseynovun anası Firəngiz Hüseynova avqustun 5-də vəfat edib. Ona anasının yas mərasimində iştirak etmək üçün icazə verilmişdi və müvəqqəti azadlığa buraxılmışdı. Daha sonra blogger cəza çəkdiyi Ədliyyə Nazirliyi Penitensiar xidmətinin 14 sayılı cəzaçəkmə müəssisəsinə qaytarılıb.

Xatırladaq ki, M.Hüseynov 2017-ci il martın 3-dən həbsdədir. O, Suraxanı Rayon Məhkəməsinin qərarı ilə 2 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib. Qərar Nəsimi Rayon Polis İdarəsinin rəisi Musa Musayevin xüsusi ittiham qaydasında etdiyi şikayət əsasında çıxarılıb.

“Amnesty International” beynəlxalq təşkilatı Hüseynovu “vicdan məhbusu” kimi tanıyıb.

Avqustun 15-də Azərbaycanın milli valyutası - manatın dövrüyyəyə buraxılmasının 26 ili tamam olub.

"Yeni Müsavat" xatırladır ki, Azərbaycanda milli pul vahidinin yaradılmasının əsası o vaxtkı prezident Əbülfəz Elçibəyin 15 iyul 1992-ci il tarixli "Milli valyutanın dövrüyyəyə buraxılması haqqında" fərmanı ilə qoyulub. Nəticədə 1992-ci il avqustun 15-də 1, 10 və 250 manatlıq əsginaslar, noyabrında 5, 10, 20 və 50 qəpiklik sikkələr, dekabrında 5 manatlıq əsginaslar, 1993-cü ilin martında isə 50, 100, 500 və 1 000 manatlıq əsginaslar dövrüyyəyə buraxılıb.

Azərbaycanın ilk pulları Fransa Mərkəzi Bankında hazırlanıb. 1992-ci ilin avqustundan 1994-cü ilin yanvarına qədər Azərbaycan ərazisində 1 manat 10 rubla bərabər olub, yeni hər iki valyutadan istifadə edilib. Prezident Heydər Əliyevin 11 dekabr 1993-cü il tarixli "Milli valyutanın respublika ərazisində yeganə ödəniş vasitəsi elan olunması haqqında" fərmanından sonra Azərbaycan rubl zonasından çıxıb. Bununla da Milli Bank müstəqil pul və məzənnə siyasəti həyata keçirməyə başlayıb.

Uzun illər Cənubi Qafqazın ən güclü və sabit valyutası olan Azərbaycan manatı 2015-ci il fevralın 21-də, 20 illik fasilədən sonra ilk kəskin məzənnə dəyişikliyinə məruz qalıb. Azərbaycan Mərkəzi Bankı milli valyutanın 34 faiz ucuzlaşdırılmasına qərar verib. Buna səbəb isə 1990-cı illərin sonundan manata dəyər qazandıran neftin dünya bazarında kəskin ucuzlaşması olub. Son nəticədə dolların rəsmi məzənnəsi 0,78 AZN-dən 1,05 AZN-ə qədər artırılıb.

2015-ci il dekabrın 21-də isə Mərkəzi Bank vəziyyətdən çıxış yolu kimi manatı "üzən məzənnə" rejiminə keçirib. Bundan sonra ölkədə bir dolların rəsmi məzənnəsi 1,55 AZN-ə bərabər olub. Qısa zaman kəsiyində dollar bahalaşaraq 1,92 manata bərabər olsa da, sonradan az-

26 yaşlı "üzüb" batmayan manatımız...

Ekspert: "Manat bir müddət regional valyutaya çevrildi"

laraq 1,7 AZN həddində qəraraşılıb.

Sabiq baş nazir əvəzi, hazırda Milli Məclisin üzvü olan Əli Məsimlinin "Yeni Müsavat"a dedi-yinə görə, Azərbaycan hökuməti ciddi təhlildən sonra milli valyutasının hazırlanması işini Böyük Britaniya, Fransa və İrən kimi 3 dövlət arasında seçim edib, Fransaya üstünlük verib: "Nəticədə Azərbaycan Respublikasının birinci pul vahidi - manatlar 1992-ci ildə Fransada çap edildi. Qəpiklər isə Azərbaycanın özündə istehsal olundu. Manatın dövrüyyəyə buraxılması yeni müstəqil dövlətin əsas simvollarından biri olaraq ölkənin iqtisadi sərhədlərinin formalaşmasında və rubl məkanının inteqral tərkib hissəsi olmaqdan çıxma-

sında mühüm rol oynadı. Rusiya yetərincə rubl vermədiyindən, əhali aylarla maaş, pensiya və digər ödənişlərini ala bilmirdi... Rusiyanın xəbərdarlıq etmədən sovet rublundan rus rubluna keçməsi isə vəziyyəti daha da qəlizləşdirmişdi... Belə şəraitdə milli valyutanı sürətlə dövrüyyəyə buraxıb, vəziyyəti sahmanlamaq lazım idi. Manat dövrüyyəyə buraxıldıqdan sonra maaş, pensiya və sairin vaxtında verilməsi işi sahmana salındı".

Deputatın sözlərinə görə, manat dövrüyyəyə 1 manat: 10 rubl nisbətində buraxılırsa da, ilk vaxtlar özünü bir müddət regional valyuta kimi göstərə bildi və xüsusən də sərhədyanı ticarət proseslərində alış-veriş zamanı hətta 1 manat: 17 rubl nisbətində

məzənnəsinə də təsir edib və uzun müddət dollar 78 qəpik səviyyəsində qalıb: "Ancaq 2015-ci ildə baş verən iki devalvasiya manatı xeyli dəyərdən saldı. Son vaxtlar Azərbaycanın ticarət-iqtisadi əlaqələrində öndə gedən Türkiyənin və Rusiyanın milli valyutaları sürətlə dəyər itirməyə başlayıb. Dollara nisbətə əksər milli valyutaların dəyər itirməyə başlaması manata da təzyiqlər artırıb. Bununla belə, Azərbaycanın tədiyyə və xarici ticarət balansının müsbət saldıolu olması və ölkəmizin yetərincə valyuta ehtiyatının olması ma-

nevr etmək və bu təzyiqləri azaltmaq imkanındadır. Amma nə qədər və hansı müddətə qədər?.. Mərkəzi Bank və digər aidiyyəti qurumlar bu sualın ətrafında ciddi araşdırmalar aparmalı, yaranmış vəziyyətdən sui-istifadə edilməsinin və süni ajotajlar yaradılmasının qarşısını operativ şəkildə və ən səmərəli üsullara alınmalı və beynəlxalq praktikada məlum olan iqtisadi qanunauyğunluqlara uyğun çəvik siyasət həyata keçirilməlidir".

□ **Dünya SAKIT, "Yeni Müsavat"**

Qubad İbadoğlunun qardaş ölkə üçün hazırladığı antiböhran tədbirləri

Türkiyə rəsmiləri azərbaycanlı alimin təkliflərini bəyənib

Azərbaycanlı iqtisadçı-alim, ADR Hərəkətinin rəhbəri Qubad İbadoğlunun Türkiyədə baş verən iqtisadi problemlərlə bağlı təkliflər hazırladığı barədə məlumat vermişdik.

Xatırladaq ki, ABŞ sanksiyaları ilə üzleşən Türkiyə iqtisadiyyatında ciddi problemlər baş qaldırıb. Ölkənin milli valyutası olan lira bir neçə gün ərzində 50 faizə yaxın dəyərsizləşib. Böhran günlərində Q.İbadoğlu qardaş ölkədən problemlərin həllinə dair tövsiyələrinin istənildiyini bildirib. Bu barədə "Yeni Müsavat"a məlumat verən iqtisadçı-alim qeyd edib ki, Türkiyə akademik dairələrindən aldığı təkliflər əsasında qardaş ölkənin böhrandan çıxması üçün zəruri bildiyi tədbirləri əks etdirən təkliflərini onlara təqdim edib: "Türkiyə rəsmilərinə təqdim etdiyim təkliflər 10 blokda təsnifləşib. Bunlar aşağıdakılardır:

- 1) Pul təklifinin tənzimlənməsi;
- 2) Faiz dərəcələrinin tənzimlənməsi;
- 3) Açıq bazar əməliyyatları üzrə alətlərdən istifadə olunması;
- 4) Vəsaitlərin cəlb olunması üzrə sterilizasiya xarakterli REPO və SVOP əməliyyatları üzrə tənzimlənmə;
- 5) Banklararası pul bazarında faiz dərəcələrinə təsir etmək məqsədilə sterilizasiya xarakterli əməliyyatlar;
- 6) Hərqlər vasitəsilə yenidənmalıyyətləşdirmə kreditləri ilə tənzimlənmə;
- 7) Valyutalar üzrə deposit faizlərinin diversifikasiyası üzrə əməliyyatlar;
8. Xarici valyutada öhdəliklər, eləcə də qeyri-rezident maliyyə sektorundan cəlb edilmiş vəsaitlər üzrə məcburi ehtiyat normaları üzrə əməliyyatlar;
- 9) Valyuta möhtəkirliliyi, xaricə kapital axını və süni qiymət artımına qarşı əməliyyatlar;
- 10) Mərkəzi Banka müstəqilliyin verilməsini, bazar iqtisadiyyatına sadiqliyi və reformaların davamlılığını əks etdirən siyasi iradənin nümayiş etdirilməsi".

Dünya isə iqtisadçı-alim sosial şəbəkədə status yazaraq, Türkiyə rəsmilərinin onunla əlaqə saxlayaraq, təkliflərinə görə təşəkkür etdiklərini bildirib: "Türkiyə rəsmiləri təkrar əlaqə saxlayaraq, təkliflərimi çox bəyəndiklərini, eynisini etdiklərini və edəcəklərini bildirdilər".

Q.İbadoğlu hesab edir ki, Türkiyə ABŞ-la ticarət müharibəsinə son qoysa, liranın ABŞ dollarına nəzərən məzənnəsi tezliklə sabitləşə bilər: "Mənim təkliflərimə verilən cavab göstərdi ki, Mərkəzi Bank tənzimləmə alətlərindən düzgün istifadə edir. Odur ki, ticarət müharibəsi dayandırılmalı və Mərkəzi Banka tam müstəqillik verilməlidir".

□ **DÜNYA, "Yeni Müsavat"**

Bakı-Tiflis-Qarsla nə qədər yük daşınıb?

Rusiya-Türkiyə yaxınlaşması marşrutun rentabelliğini artıracaq

Bakı-Tiflis-Qars dəmiryol xəttinin istismara verilməsindən on aya yaxın vaxt keçir. Xətlə sərnişin daşınmasına hələ başlanmasa da, bu müddət ərzində yükdaşıma- ları həyata keçirilib.

Avqustun 12-də Qazaxistanın Aktau şəhərində Xəzər dənizi dövlətlərinin dövlət başçılarının V Zirvə toplantısında prezident İlham Əliyev çıxışında dəmiryol xətti ilə bağlı bəzi məlumatları açıqlayıb: "2017-ci ilin oktyabr ayında Bakıda Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolunun açılışı olmuşdur. Bu layihə Asiya ilə Avropanın dəmir yollarını birləşdirir. Ötən il bu marşrutla 191, cari ilin 6 ayı ərzində isə 1400-ə yaxın konteyner daşınıb. İlin sonunadək 4 minə yaxın konteynerin daşınması planlaşdırılır. Biz qarşıdakı illərdə bu marşrutla yükdaşıma-

ların dəfələrlə artmasını gözləyirik".

Azərbaycan Dəmir Yolları QSC-nin İctimaiyyətlə əlaqələr xidmətindən "Yeni Müsavat"a verilən məlumata görə isə 2018-ci ilin 8 ayı ərzində marşrutla 1417 ədəd konteyner, 38 min ton isə di-

gər təmayüllü vaqonlarda yük daşınıb.

Bir neçə gün əvvəl yayılan məlumatdan aydın olur ki, Bakı-Tiflis-Qarsla Rusiya mənşəli yüklərin daşınması getdikcə daha geniş vüsət alır. Belə ki, Rusiyanın "Maqniqorsk Metallurjiya

Kombinatı" (MMK) PSC Türkiyəyə metal məhsullarının çatdırılması üçün bu marşrutdan istifadə etməyə başlayıb.

Şirkətin bununla bağlı xəbərində deyilir ki, artıq Maqniqorsk - Bakı - Tiflis - Qars dəmir yolu marşrutu ilə Türkiyəyə metal məhsullarının nümunə partiyası çatdırılıb: "Hazırda Azərbaycan operatoru "ADY Express"lə birlikdə, bu marşrut ilə ildə 250 min ton metal məhsullarının və ya "MMK Metallurji"nin (Türkiyədəki törəmə şirkət-red.) isti yayma rulonunda tələbinin üçdə bir hissəsinin çatdırılması imkanı hazırlanır".

Məlumatda deyilir ki, ümumi çəkisi 120 ton olan 4 ədəd konteyner, "Maqniqorsk Metallurjiya Kombinatı"nın Türkiyədəki törəmə müəssisəsinə çatdırılıb. Metal məmulatı olan vaqonlar 17 gün ərzində 5 min km məsafəni qət edib.

Xatırladaq ki, indiyədək "MMK Metallurji"nin isti yayma rulonunun tədarükü Novorossiysk limanı vasitəsilə yalnız dəniz yolu ilə həyata keçirilib: bu marşrutun uzunluğu 6 min km-dən çox, yolun müddəti isə 30 gündür.

Onu da qeyd edək ki, Rusiya ilə Türkiyə arasında qarşılıqlı ticarət əlaqələri gündən-günə genişlənir. Bu isə ilkin olaraq əsasən Çin məhsullarının Avropaya çatdırılması imkanlarına hesablanmış BTQ ilə yaxın perspektivdə daha çox yük daşınacağını göstərir.

□ **İqtisadiyyat söbəsi, "Yeni Müsavat"**

Süpürgəçi robot

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

“Marqarita dəstəyi asdı, bu vaxt qonşu otaqda nəse taxta bir şey qarıya çırpılmağa başladı. Marqarita qarını açdı və süpürgə-şotka oynaya-oynaya yataq otağına cumdu. Taxtasını döşəməyə döyəcəylərək, şillaqlaya-şillaqlaya pəncərəyə sarı dartındı. Marqarita coşqunluqdan qıyya çəkərək, sıçrayıb şotkanı mindi”

(Mixail Bulqakov, “Master və Marqarita”)

Məktəbli uşaq küçə təmizləyən robot düzəldibmiş, ancaq yüksək texnologiyalar nazirliyinin zəhmətkeşləri onu xaricdəki robot qayıran uşaqların olimpiadasına göndərməyə pul tapmayıbdır. Söhbət haradasa 1000 dollardan gedirmiş - pulun çoxunu uşağın atası borc-xərc yığıbmiş. Adam düşünür ki, bəs görəsən, o zaman bizdə yüksək texnologiyalar deyəndə nə başa düşülsün. Bəlkə muğam oxuyanlar üçün təzə qaval düzəltmək? Məsələn üçün, keçəl bir siyasi dustaq tapırsan, onun skalpından yaxşı bir qotazlı qaval düzəldib verirsən muğam festivalında oxuyan yoldaşlara.

Yaxud yüksək texnologiyanın birisini bizə elə küçə süpürmək işində göstərmişdilər. Yadımdan çıxıb neçə ay qabaq idi, yenə azğın sürücülər küçə süpürən zavallı qadınları vurub öldürmüşdü. Camaat orada-burada donquldanıb narazılıq edirdi, yol polisi isə haradansa bəzəkli işıqları olan jiletlər tapıb gətirmişdi, küçə süpürənlərə paylayırdılar (Rusiya da dalandar işləmiş dahi yazıçı Platonova layiq süjet idi). Polisin nümayəndəsi deyirdi ki, əslində bizim borcumuz deyil belə paltar paylayaq, ancaq insanlığa xidmət üçün edirik. Əlbəttə. Mətbuat Şurasının sədri Əflatun müəllim də vaxtilə belə jiletlərdən təşkil elədi, bundan sonra jurnalistləri tədbirlərdə vurub öldürənlər qorxdular. Jurnalistikamız o zaman formalaşdı. Hərçənd bəzi qələməgöycəklər formallaşdı sayırlar, ancaq qələt eləyirlər.

Uzun sözün qısa, süpürgəçilər o geyimlərdə yolka ağaclarına oxşayırdılar, çünki jiletin üstündəki balaca, rəngarəng işıqlar bərk vurur, yanib sönmürdü. Bilmirəm nə oldu, bəlkə də jiletə verib batareykalarını unutmuşdular, hər halda, süpürgəçilərin qətləmi yenə magistrallarımızda davam etməkdədir. Elə o süpürgəçi robotu düzəldən uşağın təyyarənin dalyca göz yaş axıtacağı gün bir qadını da iş başında öldürmüşdülər. Neyləmək olar. Həyatı da. Biri ölməsə başqası yaşamasın. Bir üzümüz güləndə, o biri üzümüz küçə süpürməlidir. Ona qalsa İtaliyada körpü uçdu, nə qədər camaat qırıldı. Heç İtalyan xalqı buna görə siyasətə qarışdı mı? Qətiyyəyən. Başlarını aşağı salıb ayaqqabı tikir, futbol oynayır, makarona dəşik açırlar. Hələ onlar Silvio Berlusconi qədərini gec biləcəklər. Onun vaxtında körpülər uçmurdu. Yəqin qayıtarlar. Təbii, nə işimiz qalıb, sadəcə, İtaliya Azərbaycanın xarici ticarətində 1-ci yeri tutur. Neftimiz oradakı dükənlərdən dünyaya satılır. Ona görə bizim bütün yollar Romaya aparır. Məcbur qoraxanda da rahat olaq. “Azər-körpü” gerek oralarla əncəm çəksin. Özü də biz Şərqlə Qərbdə aramızda körpü olduğumuzdan körpü işini yaxşı bilirik.

Bu arada, küçə süpürmək işinin nə qədər tələyüklü məsələ olmasını Maliyyə Nazirliyinin yoxlaması üzə çıxartdı. Deyir, bəzi rayonlarda icra hakimiyyəti orqanları küçələri təmizləmək adı ilə yalandan dövlət büdcəsindən pul siliblər. Saxta işçi ştatları yazmışlar, maaşları yeymişlər. Halal olsun. Demək, bizdə vurulub öldürülənlərdən əlavə xəyalı süpürgəçilər də varmış. Əsl yüksək texnologiyadır. Ancaq pis cəhət odur ki, Maliyyə Nazirliyi də bu yoxlamadan sonra xəyalı süpürgəçilərə nəqd eləməyə başlayıbdır, çünki yoxlanmanın nəticələri prokurorluğa göndərilibmiş.

Ümumiyyətlə, maliyyəçilər 9 rayonda icra hakimiyyəti, mədəniyyət və turizm idarəsi, səhiyyə obyektinə, meşə idarəsi, məktəb, baytarlıq, ekologiya obyektlərində yüngülvari yoxlama ilə 3 milyon manat yeyintinin üstünü açıblar. Gör indi bütün rayonlarda, bütün obyektlərdə yoxlama aparsan nələr üzə çıxar. Uca millətimiz buna görə sakit oturub da bə. Hər bir tərəfdə başını aşağı salıb büdcənin məmullərini əmir. Bu baxımdan, belə yoxlamalar azacıq göz ağartmasıdır. Yəni, hökumət vaxtaşırı xalqa başa salmalıdır ki, mən bilərəm siz yeyirsiniz, siz də bilirsiniz mən yeyirəm, gəlirin hərəmi öz işimizi görək, rəhmətlik Sürət demişkən, “bir qısmat çörəyimizi” zəhərlənək.

O uşaqdan da xahiş eləyək, başını aşağı salıb çörəyini yeyən robot qayırsın.

Dünyada yeni dönmə başlayıb. Hər yerdə savaş var. Demək olar ki, bütün dövlətlər bir-biri ilə qovğalıdır. Heç bir dövlətlə, heç bir problemi olmayan bir dövlət belə, tapmaq mümkün deyil.

Amma bir dövlət də var ki, həmin ölkənin bütün dünya ilə problemləri var. Həmin dövlət hamıya barmaq silkəleyir, hədə-qorxu gəlir, az qala bütün dünya ilə savaşır.

Bəli, ABŞ hazırda dost-düşməne baxmır. Dünyanın ən nüfuzlu dövlətlərinə “həddini bildirir”. Daha dəqiq desək, ABŞ bütün dünyanı qarşısına alıb. Elə digər dünya dövlətlərini bir-biri ilə qovğalı edən də məhz ABŞ-ın özüdür.

“Bunun axırı hara gedəcək” sualı hələlik cavabdan məhrumdur. Sadəcə, anlaşılan odur ki, belə davam edərsə, bəşəriyyəti heç də yaxşı gələcək gözləmir.

Təbii ki, dünyanın belə xaosun içində çəkiləcəyi hələ bir neçə il öncədən ehtimal olunurdu. O adam (Donald Tramp) Ağ Evə sahibləndiyi gün dünya üçün bir çox şeylərin pisə doğru dəyişmək ərafəsi olduğu aydınlaşmışdı. Çünki Ağ Evə sahiblənen o adam dünyaya “qara gün” vəd etdiyini qətiyyəyən gizlətməmişdi.

“Qara gün” vədinin şifrəsi isə çox sadə və konkret idi: “Dünyada yeni qaydaların təbiiq olunmasının vaxtı çoxdan çatıb. ABŞ-ın maraqları hər şeydən və hər kəsdən daha üstündür”.

Bu vəd dünyada dərhəl qorxu yaratmışdı. Çünki dünya ötən əsrdə bu “filmi” artıq bir dəfə görmüşdü. Rejissoru və ssenaristi də o adamla (D.Tramp)la) eyni milli mənsubiyyətli Adolf Hitler idi. O da “YENİ QAYDALAR” və “HƏR ŞEY ALMANIYA ÜÇÜN” sənəmləməsi ilə bütün dünyanı fəlakətə, xaosa sürükləmişdi. Hətta üzərindən 73 il ötməsinə baxmayaraq, o fəlakətin izləri hələ də tam silinməyib.

İndi buyurun... Yəne də “YENİ QAYDALAR” və yeni global fəlakət, kaos təhlükəsi... Birinin üzərindən heç 100 il ötməmiş daha bir fəlakət ssenaristi, “YENİ QAYDALAR” xaosu çox deyilmi? Müasir dünya buna bir daha tab gətirmək imkanındadır mı?

Bu sual da hələlik cavabsızdır. Amma məlum olan odur ki, ssenaristin və rejissorunun kimliyindən asılı olmayaraq, müasir dünya bu “fəlakət filmi”nə təkrar baxmağa həvəs göstərməz.

Böyük ehtimalla o adamın savaş açdığı dövlətlər fəlakətdən yayınmağın yollarını birlikdə axtarmaq məcburiyyətində qalacaqlar. Yəqin ki, öz aralarındakı narazılıqları da heç olmasa, müvəqqəti də olsa, bir kənara atmalı olacaqlar.

Yeni o adamın fəlakət ssenarisi iqtisadi savaşın hədəfinə çevrilmiş dövlətləri ABŞ-a qarşı əks qütblə birləşdirə bilər. Çünki ABŞ çox güclüdür, əlində topu-tüfəngi, “iqtisadi silahları”, “dollar çomağı” var və rəqibləri təkliddə bu superdövlətlə baş etmək imkanında deyil.

O adamın əlindəki “dollar çomağı” isə hansı dövlətin başına endirilirsə, sarsıdıcı effekt

ABŞ bütün dünya ilə savaşır:

“Beynəlxalq köləlik”

ssenarisinə start verilib

Ağ Evin “iqtisadi terror”unun qarşısı alınıb, dollarsız ödəniş variantı tapılırsa, bu, ABŞ-ın özünün iflası ilə nəticələnə bilər...

verir. Təbii ki, dünyada ticarət və iqtisadi münasibətlər dolların iştirakı olmadan mövcud olub. Sonradan ABŞ dolları beynəlxalq ödəniş valyutasına çevirməyə nail olmaqla, dünyada “iqtisadi əsarət” dövrünü başlatmaq imkanı qazandı.

O adam “dollar çomağı”nı sağa-sola yelləməklə, bunun nə qədər təhlükəli dövr olduğunu tam çıpaqlığıyla ortaya çıxartmış oldu. İndi dollarsız ödəniş variantını tapacaqlar, ya da ABŞ-ın “iqtisadi əsarət”ində qalmaqdan qaçmaq olacaqlar.

İkinci variant dünyanı çox qorxunc vəziyyətə sala bilər. Çünki kim sözə baxmasa, ABŞ-ın “dollar çomağı” başına enəcək, “iqtisadi terror”a məruz qalacaq, hədəf dövlətlərin əhalisi aclıq və səfalətə sürüklənmiş olacaq.

Ancaq bunun qarşısı alınarsa, dollarsız ödəniş variantı tapılırsa, bu, ABŞ-ın özünün iflası ilə nəticələnə bilər. Çünki dollar dünyada öz ödəniş əhəmiyyətini itirərsə, ABŞ iqtisadiyyatı da sürətlə zəifləyər, nəticədə bu superdövlətin bəşəriyyəti qorxu altında saxladığı kütləvi qırğın silahlarını istehsal etmək imkanları məhdudlaşar və Ağ Evin beynəlxalq hərbi-siyasi iradəsinin də önemi qalmaz.

Bütün bunlar onu göstərir ki, hər halda, vəziyyət qətiyyəyən ümitsiz deyil. Həm də ki, yaxın

keçmişdə dünyada ticarət və iqtisadi münasibətlər dolların iştirakı olmadan mövcud olub. Sonradan ABŞ dolları beynəlxalq ödəniş valyutasına çevirməyə nail olmaqla, dünyada “iqtisadi əsarət” dövrünü başlatmaq imkanı qazandı.

O adam “dollar çomağı”nı sağa-sola yelləməklə, bunun nə qədər təhlükəli dövr olduğunu tam çıpaqlığıyla ortaya çıxartmış oldu. İndi dollarsız ödəniş variantını tapacaqlar, ya da ABŞ-ın “iqtisadi əsarət”ində qalmaqdan qaçmaq olacaqlar.

İkinci variant dünyanı çox qorxunc vəziyyətə sala bilər. Çünki kim sözə baxmasa, ABŞ-ın “dollar çomağı” başına enəcək, “iqtisadi terror”a məruz qalacaq, hədəf dövlətlərin əhalisi aclıq və səfalətə sürüklənmiş olacaq.

Ancaq bunun qarşısı alınarsa, dollarsız ödəniş variantı tapılırsa, bu, ABŞ-ın özünün iflası ilə nəticələnə bilər. Çünki dollar dünyada öz ödəniş əhəmiyyətini itirərsə, ABŞ iqtisadiyyatı da sürətlə zəifləyər, nəticədə bu superdövlətin bəşəriyyəti qorxu altında saxladığı kütləvi qırğın silahlarını istehsal etmək imkanları məhdudlaşar və Ağ Evin beynəlxalq hərbi-siyasi iradəsinin də önemi qalmaz.

Əslində o adamın atdığı son addımlar, onun qarşısına

çıxan hər dövləti “iqtisadi terror”un hədəfinə almaq əyləncəsi ABŞ-ın özünə qarşı da çevrilə bilər. Çünki o adam ABŞ-ı bütün dünyanın düşməninə çevirməyə başlayıb. Bütün dünya ilə eyni vaxtda savaşmaq isə çox çətin və təhlükəli məşğuliyyətdir.

Dünya tarixində buna bənzər həvəsə düşən başqa nəhəng imperiyalar da olub. Ancaq o imperiyaların heç birisi dünya ilə savaştan qalıb ayrıla bilməyiblər. Əksinə, özləri iflasa uğrayaraq, məhv olub, tarixin müstəqimlərinə çevriliblər.

Deyəsən, o adam özü də istəmədən ABŞ-a həmin imperiyaların taleyini yaşatmaq üçün əlindən gələni hər şeyi edir. Vaxtilə Mixail Qorbaçov SSRİ-nin prezidenti seçildikdən sonra atdığı bəzi yolverilməz addımlarla sovet imperiyasına oxşar taleyi yaşatmağa nail olmuşdu. Hətta o dövrdə bəzi müdrik adamlar “Bu xallı adam belə davam etsə, SSRİ-ni dağıdacaq” deyirdilər. O vaxt SSRİ-nin güdrətini nəzərə alanlar, müdriklərin dediklərini cəfəngiyyət hesab etsələr də, onların ehtimalları reallığa çevrildi.

İndi də deyəsən, Ağ Evdəki saqları laklanmış o sarışın adam ABŞ-ı çökdürəcək. Əgər SSRİ kimi nəhəngin iflası mümkün olsada, ABŞ-ın sirdən çıxması da qeyri-real görünməməlidir.

□ Elçin XALİDBƏYLİ,
Musavat.com

2018-ci il 8 may "məxməri inqilabı" ilə silklənən işğalçı Ermənistan hələ də özünə gələ bilməyib. Ölkədə siyasi qeyri-müəyyənlük davam etməkdədir. "Qarabağ klanı"nın 20 il davam edən talançı və istibdad rejiminin çökdüyü elan edilsə də, yerində daha yaxşısının qurulması yönündə real iş getdiyi də müşahidə olunmur.

Sabah - avqustun 17-də inqilabçı baş nazir Nikol Paşinyanın yeni postu tutmasının 100 günü tamamlanır. Ancaq onu hakimiyyətə gətirmiş narazı kütlənin əsas gözləntiləri doğrulanmamış qalır. Söhbət hər şeydən öncə əhalinin sosial-iqtisadi durumunun yaxşılaşdırmaqdan, iş yerləri açmaqdan və ölkədən kütləvi köçü söngitməkdən gedir.

Əksinə, belə görünür ki, vəziyyətin daha bəzər istiqamətdə inkişaf edəcəyindən yana narahatlıq var. Məsələn, artıq aparıcı erməni mediası bir neçə dəfə yazıb ki, Rusiya Qərbe can atan Paşinyan hökumətini cəzalandırmaq üçün il sonu Ermənistanı satdığı təbii qazın qiymətini qaldıracaq. Bu isə avtomatik şəkildə elektrik enerjisinin və zəruri ərzaq məhsullarının da bahalaşmasına gətirəcək.

*****

Sözsüz ki, daxildəki revanşist qüvvələr, ilk növbədə də "Qarabağ klanı" və onlara bağlı oliqarxlar da fürsət gözləyir ki, Paşinyanın ayağı büdrəsin. Gələn məlumatlara görə, qalmaqaill həbslərdən və eks-prezident Robert Köçeryanın azadlığa buraxılmasından sonra bu qüvvələr daha da ruhlanıb. İstisna deyil ki, onlar Kremlin "dirijor çubuğu" ilə tezliklə hökuməti gözdən sala biləcək sabotaj xarakterli addımlar atacaqlar.

Yeri gəlmişkən, Paşinyan baş nazirliyinin 100-cü gününü Azadlıq meydanında mitinqlə qeyd etməyə hazırlaşarkən məlum olub ki, Ermənistanda un bahalaşib. "Yeni Müsavat"ın məlumatına görə, bu barədə "Qraparak" qəzeti yazıb.

"Çörək sexi olan iş adamlarından biri deyib ki, dünəndən (srağagündən - red.) bir kisə onun (50 kq) qiyməti 1 dollar bahalaşib. Əgər sahibi deputat Samvel Aleksanyan olan un zavodu bir neçə gün öncə 50 kilolud un kisəsinin 22 dollara satırdısa, artıq 23 dollara satır. Nəzərə alsaq ki, adicəkilən zavod bazarda inhisarçı mövqeyə sahibdir, o zaman zəncirvari prinsip üzrə onun qiyməti başqa zavodlarda da artacaq. Bu da o deməkdir ki, tezliklə çörək bişirən yerlər də ya çörəyi bahalaşdıracaq, ya da onun çekisini azaldacaq", - deyər nəşr qeyd edib.

Çörək isə 1 nömrəli zəruri ərzaq məhsulu sayılır. Belə-

Paşinyanın 100 gününə sürpriz - Ermənistanda çörək bahalaşdı

Erməni lobbisi də daha baş nazirin islahat potensialına inanmır; **Avropa Erməni Assosiasiyaları Forumunun sədri: "Onun hökuməti çox tez yıxılacaq"; Qərbdən böyük para uman Paşinyan isə "Rus NATO-su"nun baş katibi olmaq istəyir - nonsens?**

cə, inqilab eləmiş ermənilərin dolanışığı yaxşılaşmaq əvəzinə, pisləşməyə, yaşayış minimumu qalmaq əvəzinə, enməyə üz tutub. Bu, 100 gün üçün Paşinyana ciddi sürprizlərdən sayıla bilər. Çünki baş verənlər onun ictimai reytinginə zərərdir.

*****

Yaranmış durumun başlıca səbəblərindən biri də ötən 100 gündə Paşinyan hökumətinin Ermənistan üçün ciddi maliyyə qaynaqları və sərmayəçilər tapa bilməməsidir. Bu yöndə həm baş nazirin, həm də prezident Armen Sərkisyanın səyləri nəticə verməyib. Məsələ ondadır ki, Qərbin qərar verən mərkəzləri də, xaricdəki imkanlı erməni lobbisi də maliyyə dəstəyi qarşılığında yeni erməni hökumətindən dərin islahatlar aparmağı, köhnə sistemi kökündən sökməyi və Ermənistanı Rusiya orbitindən uzaqlaşdırmağı tələb edir. Bu isə asan məsələ deyil.

Bunun qeyri-mümkünlüyünü artıq Qərblə yanaşı, diaspora da anlamağa başlayıblar.

"Mən bu mitinqin məqsədini anlamıram. Nikol Paşinyan mitinqlər vasitəsilə, Serj Sərkisyanı nifrət dalğasında hakimiyyət zirvəsinə qalxıb. İndi də o, eyni yolu gedir

- hansı yol ki, mənim fikrimcə, çox pisdirdir". "Yeni Müsavat" xəbər verir ki, bunu 1 in.am portalına müsahibəsində Avropa Erməni Assosiasiyaları Forumunun sədri, Serj Sərkisyanın qatılıqlı əleyhdarlarından olmuş Aşot Qriqoryan Paşinyanın 100 günlük mitinqi sabaha təyini etdiyi mitinqi dəyərləndirərək söyləyib.

Qriqoryan sərt tənqidlərinə davam edərək deyib: "Gələn səmimi olaq: ölkədə öz həyatında müsbətə doğru iqtisadi dəyişiklik hiss edən varmı? Məncə, yox. Gerçəyi gizlətmək olmaz axı. Ziyalıların 90 faizi artıq tərəddüd içindədir ki, nədir bu baş verənlər, yeni hökumətdən gözləntilərimiz, inqilabdən sonra dərhal baş verməli olan iqtisadi bum nə oldu bəs? Bu xüsusda siz hər yerdə şübhə, inamsızlıq görə bilərsiniz. Təəssüf ki, mən də həmin qrupa aidəm - hansı qrup ki, hesab edir ki, gözləntilər nəinki doğrulanmayıb, aydan-aya adamlar bir az da məyus olacaqlar. Və təxminən inqilaba kimi olan vəziyyətə bənzər vəziyyət yaranacaq. Artıq gördüyümüz kimi, bu inqilab yox, hakimiyyət dəyişikliyi olub - dəhşətli, antimilll Serj Sərkisyan rejimi böyük ümidləri olan gənc adamlar tərəfin-

dən devrilib. Ancaq bu adamlar ümidlərdən başqa heç nəyə - nə bacarığa, nə təcrübəyə, nə də peşəkərliyə malik deyillər".

Diaspor rəhbərinin sözlərinə görə, eyforik vəziyyətdə olan indiki hakimiyyət heç bir iradi qəbul etməyib, öz ünvanına obyektiv tənqidi dinləməyə iqtidarında deyil. "Belə şəraitdə bu cür hakimiyyət adətən tez yığılır və iqtidara gərkəkdən də nələrisedməyi bacaranlar gəlir", - deyər o əlavə edib.

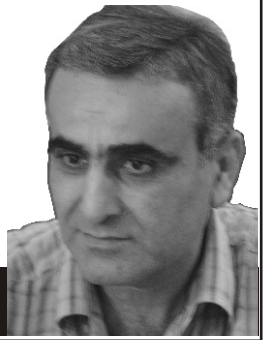
*****

Paşinyan isə bu arada Rusiyadan uzaqlaşmaq əvəzinə, "Rus NATO-su"nun - KTMT-nin baş katibi olmaq istəyir. "Yeni Müsavat"ın xəbərinə görə, srağagün keçirilən KTMT-nin Daimi Şurasının son iclasında Ermənistan nümayəndəsi təklif edib ki, qurumun nizamnaməsi dəyişdirilsin və yeni nizamnaməyə əsasən onun baş katibi postunu baş nazir tutsun.

Bu da sizə indi qərbçi Paşinyanın Rusiyadan uzaqlaşmaq əvəzinə, ona daha da yaxınlaşmaq üçün elədiyi növbəti reverans, jest. Bunun üstündən Qərbdən və lobbidən "islahatlar" üçün böyük para istəməyin yeri qalırmı?..

☐ **"Yeni Müsavat"ın analitik xidməti**

**Tərcümə xətası, yoxsa...
Türkiyə NATO-dan gedir?**

Zahid SƏFƏROĞLU
zsafaroglu@gmail.com

Türkiyə ilə ABŞ arasında psixoloji savaş artıq hər iki tərəfin mənafeyinə zidd olan real iqtisadi savaşa çevrilib. Amerika tərəfinin bəzi sanksiyaları və embargolarının ardınca Ankara da adekvat cavab tədbirləri görməyə başlayıb. Belə ki, ABŞ bir sıra məhsulların gömrük (idخال) rüsumlarını artırır: tütün məhsullarına 60, spirt məhsullarına 140, avtomobillərə 120, kosmetika məhsullarına 60, düyüyə 50, meyvələrə 20 faiz. Rüsum artımı ABŞ is-tihsalı olan digər məhsullara da tətbiq edilib.

Əlbəttə ki, yaranmış durumda iqtisadi itkilərdən, hər iki tərəfin iş adamlarına və əhaliyə dəyər ziyanından daha çox, bütövlükdə Türkiyə-ABŞ əlaqələrinin perspektivi ciddi zər-bə almaqdadır. Bu minvalla tarixi on illiklərə söykənən iktitərəfli əlaqələr geridönməz şəkildə korrana bilər ki, yekunda ABŞ regionunda Türkiyə kimi böyük bir dövləti hər mənada itirər, hətta Türkiyənin timsalında yeni və qüdrətli bir regional rəqib qazandı. Zira, müttəfiq müttəfiqinə bunca pislik elə-məz. Edərsə, onda müttəfiq sayılmaz!

Proseslərin bu yöndə inkişaf tapmaması və "qaynama nöqtəsi"ne çatmaması üçün ən əvvəl rəsmi Vaşinqtonun, onunla birgə isə on illərdir Türkiyəni qapı ağzında gözlədən Avropa Birliyinin narahat olması, hərəkətə keçməsi gərə-kir. Çünki məlumatlara görə, Türkiyə il sonu hətta NA-TO-nu tərk edə bilər. Bu barədə Amerikanın Təhlükəsizlik Akademiyasının ehtiyatda olan 10 nüfuzlu generalının ha-zırladığı hesabatda xəbərdarlıq edilir.

Bax, o halda olan-qalan müttəfiq əlaqələrinə də nöqtə qoyulacaq. Bunun altını isə, fikrimizcə, qardaş ölkədən çox, ABŞ, Qərb və onun böyük bir bölgədəki strateji maraqları çəkəcək. Elə hesabat müəllifləri də hesab edirlər ki, Türkiyəni itirmək Qərbe baha başa gələcək.

Dünən həm Qərbin maraqları, həm də ümumən iktitərəfli ABŞ-Türkiyə əlaqələrinin taleyi üçün xüsusi, kritik gün idi. Qeyri-rəsmi xəbərlərə görə, ABŞ-in rahib Bronsonun azad etmək üçün Ankaraya verdiyi vaxt avqustun 15-də bitib. Bu harasındır, mətbuat Bronson məsələsi ilə yanaşı, qardaş ölkəyə qarşı daha 7, türk millətinin qüruruna toxunan ağır şərtin irəli sürüldüyünü yazıb.

Bu arada Ərdoğan və Tramp arasındakı böhranın adı bir tərcümə səhvindən yarıdığı haqda iddia ortaya çıxıb. "Qardian" qəzetinin yazdığına görə, anlaşılmazlıq İsraildə saxlanılan Türkiyə vətəndaşı Əbrü Özkan və Bronsonla bağlı Ərdoğan və Tramp arasında Brüsseldə aparılan danışıqlar zamanı yaranıb.

Sitat: "Ərdoğanın sözləri Tramp tərəfindən səhv başa düşülüb. Amerika prezidenti Özkanın sərbəst buraxılması üçün İsrail baş naziri Benyamin Netanyahunu yola gətirmədən sonra Ərdoğanın da Bronsonu sərbəst buraxacağına inanıb. Ərdoğan isə bunun yerinə Trampın Bronsonun yalnız ev həbsinə göndərilməsinə razı olduğunu düşünüb. Beləliklə, bu anlaşılmazlıq iki dövləti üz-üzə qoyub".

Qəzet görüşdə, sadəcə, bir tərcüməçinin olduğunu bildirib. İddiaya görə, Ərdoğan Trampdan İsraildə saxlanılmış türk qadının sərbəst buraxılması üçün kömək istəyib. ABŞ prezidenti isə ona "Əvvəlcə Bronsonun sərbəst buraxılacağı ilə bağlı sizdən təminat istəyirəm" cavabını verib. Ərdoğan ona cavabında "Razıyam, amma..." dedikdən sonra görüşdə baş vermiş anlaşılmazlıq onun öz sözünü tamamlamasına imkan verməyib. Əslində isə Ərdoğan Trampa bu cavabı vermək istəyib: "Razıyam, amma biz bu məsələ haqda qarşılıqlı anlaşma ilə uyğun qərar verəcəyik".

Beləcə, "Saxlamaq olmaz buraxmaq" cümləsində ver-gülü hara qoymaq probleminə bənzər vəziyyət ortaya çıxıb. Bronsonun da, müttəfiqlik əlaqələrinin də taleyini müəyyən edəcək bu durğu işarəsinin yerini sözsüz ki, Ərdoğan deməlidir. Ancaq Bronsonu azad etməklə iş bitirmə? Bu, Amerikanı Ankara ilə şərt, ultimatum dilində danışmağa bir az da şirnikləndirməzmi? Davamı Türkiyə dövləti və milləti üçün daha aşılayıcı şəkil almazmı?

Yeşin ki, alar. Odu ki, Bronsonun dəyəri indi təsəvvür etdiyimizdən qat-qat böyükdür. Qürurlu Türkiyə xalqına qarşı o boyda kötülkdən sonra onun elə-belə sərbəst buraxılacağına artıq inanmaq olmur. Ərdoğanın cavab sanksiyaları haqda qərarı da bundan xəbər verir - vergül Amerikanın tələb etdiyi yerə qoyulmayacaq, ta ki, keşiş-casus Bronsonun qarşılığında nəse özü dəyərinə qiymətli bir şey təklif olunmayınca.

Nə?..

Xəzər necə bölündü: "qardaş kimi", yoxsa...

Hüseyinbala SƏLİMOV

Xəzərin statusu ilə bağlı konvensiyanın qəbul olunması heç şübhəsiz ki, ilin ən mühüm siyasi hadisələrinin sırasına yazılmalıdır. Prosesin ən böyük göstəricisi budur ki, 22 illik üzücü danışıqların nəticəsində olsa da, SSRİ-nin süqutundan sonra Xəzərlə bağlı yaranmış qeyri-müəyyən vəziyyəti dinc yolla, hərbi qarşıdurmalar olmadan aradan qaldırmaq və xoşagəlməz ixtilafaların dərinləşməsindən qaçmaq mümkün oldu, halbuki belə vəziyyətlərin yaranması üçün dəfələrlə zəmin olmuşdu.

Bizim üçün əsas nədir? Azərbaycan Türkmənistanın güllünc iddialarından və İranın ciddi təhdidlərindən qurtardığı əsas çərçivə artıq müəyyən olubdur və indi qalır, digər detalları bunun əsasında müəyyən etmək və razılaşdırmaq.

Prosesə marağ çox böyük oldu: xarici ekspertlər məsələni diqqətlə izləyirdilər. Ola bilsin, kimse düşünürdü ki, problemi dinc yolla və danışıqlar vasitəsilə həll etmək üçün Xəzəryanı ölkələrin siyasi mədəniyyəti yetərli olmayacaq və burada da daha bir münafiqə ocağı yaranacaqdır.

Başqa biri isə prosesi daha çox Rusiyanın maraqları və qazanları prizmasından nəzərdə saxlamağa çalışırdı, çünki siri deyildir ki, Xəzərdə əsas hərbi-dəniz gücü məhz Moskvadır.

Elə biz də məsələnin bu aspektinə toxunmaq istərdik. Xarici ekspertlərdən birinin maraqlı fikri oldu: Rusiya təhlükəsizlik baxımından uddu, qalır, indi onun digər qazanlarını aydınlaşdırmaq...

Bəs nədən xarici ekspertlər bu cür düşünürlər? Səbəb sadədir: Kreml Xəzəri digər dəniz güclərinin üzünə bəhərləyə bildi. Xəzəryanı dövlətlərin arasında onunla hərbi cəhətdən yarışa bilən ikinci dövlət yoxdur, hətta gənc sahil dövlətlərinə başağrısı olmağı seven İran belə Rusiyanın adı gələndə dərhal qınına çəkilməyə üstünlük verir.

Rusiya üçün əsas odur ki, bura ABŞ və ya NATO yol açmasın. Bu məsələni isə o, həll etdi. Amma burada yenə də bir detal var. Biz prosesi rusiyalı təhlilçilərin prizmasından aydınlaşdırmağa çalışdıq, onların isə təhlillərində tam arxayınlıq hələ yoxdur.

Məsələnin, rusları ABŞ-la Qazaxıstan arasında hərbi logistika sahəsindəki əməkdaşlıq perspektivləri çox narahat edir. Astana burada Xəzəryanı dövlətlər üçün, eləcə də yeni qəbul olunmuş konvensiya üçün problemin olmadığını israr edir: onlar iddia edirlər ki, gələcək əməkdaşlıq yalnız və yalnız Xəzər vasitəsilə Əfqanıstana hərbi yük daşımalarını əhatə edəcək.

Fəqət, rusları belə səmimi açıqlamalar və vədlər qanə etmə, onlar amerikalıları buralarda, ümumiyyətlə, görmək istəmir, sanki digər bir ölkənin gəmiyi Xəzərdə görünüb, dəniz öz bəkarətini itirəcək...

Bu səbəbdən konvensiya imzalamıq bir iş, onu daim rəhbər tutmaq isə iki iş deməkdir, çünki hüquqa və qanuna hörmət beynəlxalq siyasətdə də problemdir. Amma əvvəldə qeyd etdik ki, 22 il ərzində Xəzəryanı ölkələr mübahisələri dinc yolla, qarşıdurma olmadan həll edə bildilərsə, ümid etmək olar ki, gələcək üçün də böyük narahatlıq olmayacaq.

Fəqət, daha bir "amma" məsələsi var burada. Məsələnin, illər idi ki, Azərbaycan və Mərkəzi Asiya ölkələri Xəzərin diblə regionun karbohidrogen ehtiyatlarını Avropaya çıxarmaq boru xəttini inşa edə bilmirdi. Səbəb və manea yenə Rusiya idi. Bəs bundan sonra nə olacaqdır? Konvensiya məsələni müsbət həll edir. Amma rusiyalı təhlilçilər bu haqda elə əvvəlki qısqanclıqla yazmaqda davam edirlər.

Burada adamın yadına azərbaycanlıların bir zərb-məsəli düşür: "qardaş kimi bölmək", yoxsa "yanı bölmək"...

Qərək, adamın ağına dərhal bir sual gəlir: Xəzər "qardaş kimi bölündü", yoxsa "yanı"?

"Qardaş kimi bölgü" nün bir ciddi nöqsanı var ki, qardaşların böyüyü və kiçiyi olur. Ona görə də suala cavab verməyə tələmirik. Amma bizə elə gəlir ki, hələ Xəzəri "qardaş kimi" bölmüşük; əski böyük qardaşımız dənizdə hərbi heqemonluğu əlində saxladı, bu isə az iş deyil, xüsusən də nəzərə alanda ki, mübahisəli məqamlarda problemləri Haaqa Məhkəməsindən də irəli məhz hərbi güc həll edir.

Bəli, Rusiya indinin özündə hesab edir ki, Xəzərdən Suriyanı şəhərlərini raket atəşinə tutmaq olar, amma Xəzərin diblə boru çəkmək olmaz, guya ki, bu, dənizin ekosistemini ziyan vurur. Halbuki əsl motiv tamamilə başqadır: rusları Xəzərdə suitilərin, nəre balıqlarının taleyi yox, "Qazprom"un Avropa bazarındaki mövqeləri narahat edir, onlar əslində bunu itirməkdən ehtiyat edirlər. Ona görə də bir az əvvəldə dedik ki, Xəzər hələ ki "qardaş kimi" bölünübür...

Məşhəd şəhərinə aparacaq təyyarə özəl avikompaniyalardan birinə məxsus, köhnə "Boeng" idi. Təxmin etmək olardı ki, Şah zamanında almanlardandır. Bunu təyyarənin həm xarici görünüşündən, həm də narahat uçuşundan bilmək olurdu.

hökumət faktiki olaraq dollar alverçilərinə göz yumur. İstənilən halda, dolların bahalaşması xarici turistlər üçün əlverişlidir, başqa ölkələrlə müqayisədə ucuzluq var.

Məşhəd reysimiz səhər 10-da olduğu üçün qrup rəhbərləri avtobus kirayələdi və biz gəcəyi Tehranın qədim hissəsində yerləşən tarixi "Şah Əbdüləzim" kompleksini ziyarətə getdik.

sadiyyatının böyük qismi məhz turistlər hesabına formalaşır. Bazılar, dükanlar, otellər, nəqliyyat, işə xidmətləri və sair...

İmam Rzanın (ə) Ərəbistan və İraqdan bu qədər uzağa gətirməsinin xüsusi tarixəsi var. 8-ci əsrin sonu, 9-cu əsrin əvvəllərində Abbasi xəlifəsi taxt uğurlandı. Məşhəd şəhəri müharibələr dövrü hesab olunur. Harun ər-Rəşidin ölümündən sonra onun iki oğlu - ərəb qadın-

larına qaytarmaq" planından döndərməyə çalışırdılar. Lakin Məmun inadla hakimiyyəti məhz dövrün nüfuzlu şəxsiyyəti, Peyğəmbər (s.ə.s) övladı, İmam Əli (ə) və Fatimə (s.ə) nəslindən olan İmam Rzaya (ə) verəcəyini (özündən sonra - K.R.) elan edir. Bir müddət sonra isə İmam Rzanı (ə) Mədinədən Xorasana - müvəqqəti Abbasi sarayına - dəvət edir...

İrən dollar alverçiləri, Tehranın "Şahı" - əməkdaşımız Kərbəla yolçuluğundan yazır

Üç ildir ki, "Salam Tur" şirkəti Azərbaycandan Ərəfə ziyarəti təşkil edir

Qismət oldu bu il də azərbaycanlı zəvvarlarla Ərəfə ziyarətinə gəməsi oldu. Bakını avqustun 12-də təyyarə ilə tərk etdik. Səfərimiz Tehrana, ordan isə Məşhədədir. Gecə olduğu və hava limanının daxili reyslər bölünməyindən uçuşumuz üçün qeydiyyat prosesi çox rahat keçdi. Həm də əvvəlki illərdən fərqli olaraq personal daha hazırlıqlı və yaxşı çalışırdı. AZAL-ın təyyarələri təzədir, "lou kost" xidməti ilə uçaq da sendviç və su da təklif edirlər. Bu da Azərbaycan hava yollarının müsbət yeniliyi hesab oluna bilər. Bakıdan Tehrana hava məsafəsi bir saatdan da azdır. Gecə saat 1:30 olmasına rəğmən Tehrandə 31 dərəcə isti vardı.

Yeri gəlmişkən, artıq 3-cü ildir ki, "Salam Tur" şirkəti Azərbaycandan Ərəfə ziyarəti təşkil edir. Zəvvarlar əvvəlcə Məşhəd şəhərinə gedərək İmam Rzanın (ə) məzarını, daha sonra İraqa gedərək burada dəfn olunan imamları ziyarət edirlər. Qurban bayramı gününü isə Kərbəladə qeyd edirlər.

Ərəfə ziyarətinə tanınmış ilahiyatçı Hacı Şahin Həsənlı rəhbərlik edir. Qrupda tanınmış ilahiyatçılar, Quran qarilər (Avazla Quran oxuyan şəxslər - K.R.) iştirak edir. Builki ziyarətdə Azərbaycandan 700 nəfərə yaxın zəvvar qafılsı var. Onların bir qismi təyyarə, bir qismi isə avtobuslarla ziyarətə gəlir.

Dollar alverçiləri...

Tehran beynəlxalq hava limanında xarici qonaqları qarışdırıb dollar alverçiləridir. Doğrudur, İrana səfər edənlər bilir ki, bu ölkədə adətən sərhəddən daxil olanda ilk qarışdıran taksil sürücüləri və sərraflar, yəni pul dəyişənlər olur. Ancaq inflyasiya özü-nə burda da göstərib. Artıq beynəlxalq hava limanında da sərraflar var, özü də az deyil. Maraqlıdır ki, rəsmi kursa əsasən 1 ABŞ dolları 42 min real və ya müvafiq dəyəmlə 4200 tükən edir. Ancaq "qara bazar" daha səxavətli. 1 ABŞ dollarını Tehran hava limanında 9-9,5 min tükənə alırdılar. Bəzi yerlərdə isə hətta 10 minə dəyişirlər.

Doğrudur, İran qanunlarına görə "qara bazar" işçiləri həbs oluna, cəriməyə bilər. Ancaq

Ancaq çox erkən olduğu üçün səhər namazını gözleməli olduq.

Tehranın "Şahı"

"Şah Əbdüləzim" kimi məşhurlaşan Əbdüləzim Həsəni hicri 179-cu ildə Mədinədə dünyaya gəlir. 7-ci, 8-ci, 9-cu və 10-cu imamla eyni dövrdə yaşayıb, onların 3-nün - İmam Rza (ə), İmam Məhəmməd Taqi (ə) və İmam Həsin (ə) yaxın silahdaşı olub. Böyük fəzilət və kəramət sahibi olan Əbdüləzim Abbasi xilafətinin təzyiqlərindən sonra Samiradan Rey şəhərinə, bugünkü Tehrana köçüb. Ömrünün sonuna qədər burada yaşayıb. 79 il yaşında, hicri 252-ci ildə Rey şəhərində dünyasını dəyişib və burada da dəfn olunub. Kəramət və elmli bir şəxs olduğu üçün qəbri ziyarətə gəlir.

Bütövlükdə şiə müsəlmanlar üçün ziyarət gahından biri olan "Şah Əbdüləzim" məqbərəsi ilin bütün vaxtlarında ziyarətçilərlə dolu olur. Biz səhər saatlarında, 4-də gəlməyimizə baxmayaraq kompleksdə səhər namazında yüzlərlə insan vardı.

"Qərib İmamın" (ə) şəhəri

Tehrandə çox qalmadıq, bu səbəbdən də şəhəri görmək imkanımız olmadı. Tehrandan-Məşhədə təyyarə 1 saata yaxın uçuq. Bizi ölkənin şərqinə - Məşhəd şəhərinə aparacaq təyyarə özəl avikompaniyalardan birinə məxsus, köhnə "Boeng" idi. Təxmin etmək olardı ki, Şah zamanında alınanlardandır. Bunu təyyarənin həm xarici görünüşündən, həm də narahat uçuşundan bilmək olurdu. Nəyə ki, sağ-salamat Məşhəd hava limanına eniş edə bildik.

İrən şərqində, Türkmənistanla xərəddə Xorasan vilayətində yerləşən Məşhəd şəhəri həm də "Qərib İmamın şəhəri" adlandırılır. Ancaq vaxtilə valideynləri və yaxın əqrəbasından uzaq düşdüylər üçün (digər imamlar Ərəbistan və İraq ərazisində dəfn olub - K.R.) 8-ci İmam bu gün o qədər də qərib sayılmaz. Hər il təxminən 12 milyon zəvvar Məşhəd şəhərinə gələrək İmam Rzanı (ə) ziyarət edir. Bu həm də böyük iqtisadiyyat və turizm potensialıdır. Məşhəd şəhərinin iqtisadi

dan olan Əmin və fars əsilli qadın dan olan oğlu Məmun hakimiyyət uğrunda qarşı-qarşıya gəlir. Ərəb əyanları Əmini dəstəkləsələr də, qeyri-ərəb cənabın dəstəklədiyi Məmun qalib gəlir. Ancaq qalib gəlsə də, anası fars olduğu üçün Məmun ərəb əyanlarından dəstək ala bilmirdi. Bu səbəbdən də qarşı savaş zamanı Məmun İndiki İrən şərqinə, Xorasan vilayətinə çəkilib və sələnəti ələ keçirdikdən sonra da bir müddət dövləti Xorasandan idarə edir.

Bu dövrdə Məmun müsəlmanların dəstəyini qazanmaq üçün imamlara, yəni İmam Əlinin (ə) soyundan gələn müqəddəslərə xüsusi yanaşmağa başlayır. Uzun illər, Abbasiilər dövründə də İmam Əlinin (ə) övladları təzyiqlə altında qalmışdı. 7-ci İmam Musa əl-Kazim ömrünün 17 ilini Harun ər-Rəşidin hakimiyyəti dövründə həbsxanada keçirmişdi. Ancaq Məmun daha hiyləgər siyasətçi olduğu və xalq dəstəyinə ehtiyacı olduğu üçün Əhli Beyt müqəddəslərinə yaxınlaşmağa çalışır. Məhz bu məqsədlə xəlifə Məmun o zaman həyatda olan İmam Rzanı (ə) gözlənilmədən özünün varisi elan edir. Hətta Məmunun İmama (ə) diqqət və ehtiramı o qədər olur ki, yaxınlarında olanlar belə təəccüblənirlər və Məmunu "taxt-tacı Əli (ə) övlad-

Tarixçilərə görə xəlifə Məmun İmam Rzanı (ə) vəliəhdi təyin edəndə ona qarşı qəsd təşkil edəcəyini də planlaşdırmış. Ancaq daha sonra şiələrin Xorasana axışması, üstəlik, Abbasi sarayı da daxil olmaqla, dövlətin içərisində, eləcə də xalq arasında İmam Rzanın (ə) nüfuzunun sürətlə artması Məmunu qorxuya salıb. Hətta bir neçə dəfə müxtəlif dinlərə məxsus elm adamlarını toplayaraq İmam Rzaya (ə) qarşı dəblatlar təşkil etməklə onu nüfuzdan salmağa çalışsa da, bu dəblatlar uğursuz olur. Və ölkədə sürətlə Əhli Beyt tərəfdarlarının nüfuzunun artması xəlifənin planını yandırdı. Digər tərəfdən, artıq bu dövrdə Məmun hakimiyyətini xeyli möhkəmləndirmişdi, ona qarşı ciddi siyasi rəqib qalmamışdı. Beləliklə, şiələrin 8-ci imamı Rza (ə) Ərəbistan və İraqdan çox uzaqda Tus vilayətində dünyasını dəyişir və burada da dəfn olunur.

Bu gün İraq və Ərəbistanın min kilometrəndən çox məsafədə yerləşən Məşhəd şəhərini, Yaxın Şərqi ərəb ölkələri də daxil olmaqla, hər gün onminlərlə insan ziyarət edir. Şəhər küçələri, dükən-bazar hamısı yerli (daxili - K.R.) və xarici turistlərlə qaynayır.

□ Kənan RÖVŞƏNOĞLU,
Bakı-Tehran-Məşhəd

Rusiya ilə ABŞ arasında gərginlik gündən-günə artır. Dünyanın iki nəhəng ölkəsinin və nüvə dövlətinin arasında yaşanan "soyuq müharibə"nin ağır fəsadlar və bələcəyi barədə çoxsaylı fikirlər səslənir. Bu gərginliyin Azərbaycan üçün nə vəd etməsi isə bir ayrı mövzudur.

Söhbət ondan gedir ki, adıçəkilən dövlətlər Qarabağ məsələsinin tənzimlənməsi ilə məşğul olan ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədrleridir. Bu mənada onlar arasında yaşananların Ermənistanın işğalı altında olan torpaqlarımızın taleyi üçün nələr vəd etməsi günümüzün aktual suallarındandır.

Düzdür, bir çox hallarda müşahidə etmişik ki, Vaşinqton və Moskva arasında çoxsaylı fikir ayrılıqları olsa da, Qarabağ məsələsində bu iki paytaxtın baxışları üst-üstə düşüb. Bəzən danışıqlarda rotasiya qaydası ilə təşəbbüslər əldən-ələ keçsə də, son nəticədə hər hansı bir irəliləyiş əldə olunmayıb. Üstəlik, nə ABŞ, nə də Rusiya, həmçinin üçüncü həmsədr ölkə Fransa Ermənistanı işğalçı dövlət olaraq tanımayıb. Hansı ki, dünya təcrübəsində işğala görə sanksiyaların tətbiqini az müşahidə etməmişik, həmçinin Rusiyaya qarşı Kırımın işğalına cavab olaraq sərt sanksiyaların davamı gəlməkdədir.

Ümumiləşdirdikdə ABŞ və Rusiya nə dost, nə də "düşmən" olanda bunun Qarabağ məsələsinin həllinə hər hansı təsirini görməmişik. Hətta bir sıra hallarda paytaxtlardan birinin təşəbbüsü ələ alması digərində qıçqı yaradıb və anormal hadisələr baş verib.

İndiki durumda ABŞ-ın sərt sanksiyalarına məruz qalan Rusiyanın qarşıda Türkiyə ilə daha da yaxınlaşması ümidləri artırır. Qeyd edək ki, yaxın tarixdəki təyyarə olayı zamanı Ankara və Moskvanın arasının vurulması üçün Qərb paytaxtları çox canfəşanlıq etdilər. Lakin sonrakı dövrdə bölgənin iki nəhəng qonşusu aradakı gərginlikləri bir kənara ataraq əlaqələrini bərpa etdi, hətta bu təmaslardakı müzakirə mövzularından biri də Dağlıq Qarabağ məsələsi olurdu.

Avqustun 14-də bir araya gələn Rusiya və Türkiyə xarici

işlər nazirləri bir daha Qarabağ məsələsindən bəhs ediblər. "Türkiyə və Rusiyanın XİN başçıları Dağlıq Qarabağ problemi də daxil olmaqla, bir sıra münaqişələrin sülh yolu ilə həllinə dair ümumi yanaşmaları müzakirə ediblər". Musavat.com-un "Report"a istinadən məlumatına görə, bunu Ankarada Türkiyənin xarici işlər naziri Mövlud Çavuşoğlu ilə keçirilən görüşün yekunlarına dair mətbuat konfransında Rusiyanın XİN başçısı Sergey Lavrov bildirib. "Bir çox - Yaxın Şərq və Şimali Afrika regionundakı, Balkan yarımadasındakı, Ukrayna, Dağlıq Qarabağ və s. münaqişələrin sülh yolu ilə nizamlanması ilə bağlı vəziyyəti analoji mövqelərdən nəzərdən keçirdik", - S.Lavrov deyib. Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrov Türkiyənin ölkəsinə qarşı sanksiyalara qoşulmamasını da alqışlayıb.

Bu açıqlamalar ümidvericidir. Qarabağ məsələsinin həllini özünün prioritetləri sırasına daxil edən Türkiyənin Rusiya ilə münasibətlərində Azərbaycanın ərazi bütövlüyü məsələsini önə çəkməsi təbii ki, faydamızdır. Digər tərəfdən, ABŞ-la münasibətləri gərginləşən Rusiyanın özünün də Azərbaycan faktorunu nəzərə aldığı söyləmək olar. Hətta bu ilin mayında prezident Putin Azərbaycan dövlət başçısına göndərdiyi təbrik məktubunda ölkəmizin mühüm rolundan bəhs edərək bunu yüksək qiymətləndirmişdi. Fakt budur ki, Azərbaycan heç bir mənada Ermənistan deyil. Ölkəmizin enerji resursları, bölgədəki rolu, nəqliyyat dəhlizi rolunu oynaması və s. amillər onu önə çıxarıb. Ermənistan isə bu gün gah sağa, gah sola doğru vurnuxmaqdadır. Təsədüfi deyil ki, Rusiyanın sərt üzünü gören Nikol Paşinyan indi də ABŞ konqresmenlərinin dəstəyi ilə D.Tramp-la görüşməyə can

ABŞ-Rusiya gərginliyi Qarabağa nə vəd edir - növbəti şans

Azərbaycanın Xəzərdəki maraqlarının təmin olunması işğalçını təşvişə salıb; ölkəmiz qaradaş Türkiyənin dəstəyi ilə torpaqlarının azadlığı istiqamətində də böyük uğurlara nail ola bilər; **politoloq**: "Qarabağı Azərbaycana qaytara biləcək istənilən proyektə dəyərləndirməliyik..."

atır. Ancaq eyni zamanda Paşinyanın İrana səfərinin nəzərdə tutulduğu barədə xəbər yayılır. Deməli, Ermənistan ABŞ lideri ilə görüşməklə Rusiyanı, İrana səfər niyyəti ilə ABŞ-ı qəzəbləndirir ki, bu da normal siyasət sayıla bilməz. Ancaq görünür, yeni hökumətə başa salanlar tapılıb və açıqlamadan bir neçə saat sonra İrəvan öz mövqeyinə düzəliş etməli oldu.

"Ermənistan İranın ən vacib tərəfdaşlarından biridir və rəsmi İrəvan bu ölkə ətrafında gedən prosesləri diqqətlə izləyir". Teleqraf.com xəbər verir ki, bunu Ermənistan Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibi Anna Nağdalyan ABŞ-ın İrana qarşı yeni sanksiyaları ilə bağlı suala cavab verərək deyib. Nağdalyan yaxın günlərdə Baş nazir Nikol Paşinyanın İrana səfər edəcəyi ilə bağlı yayılmış məlumatlara da aydınlıq gətirib. O, Paşinyanın proqramında İran səfərinin olmadığını bildirib və bir müddət əvvəl Ermənistan XİN və İranın İrəvanda səfərlərinin bununla bağlı yaydığı məlumatı təkzib edib.

Qeyd edək ki, ABŞ tərəfi sanksiyaların İranla əməkdaşlıq edən dövlətlərə də şamil ediləcəyini açıqlayıb. Yaxın günlərdə İrana səfər etmək istəyi barədə məlumat yayılmış Nikol Paşinyan sentyabrda ABŞ prezidenti Donald Tramp-la görüşmək niyyətindədir. ABŞ tərəfi əvvəl buna nəzəri olaraq razılıq versə də, Ermənistan baş nazirinin İran səfəri barədə məlumat yayıldıqdan sonra ABŞ-ın İrəvanda səfəri Riçard Mills açıqla-

ma verərək, Trampın Paşinyanla görüşmək istədiyini, amma buna vaxtının olmadığını bildirmişdi.

Belə bir durumda Azərbaycan uğurlu balans siyasətini davam etdirir. Azərbaycan rəhbərliyi ABŞ prezidenti ilə görüşsə can atmır, amma Ağ Ev rəhbəri Azərbaycan neftinin Avropaya çıxışını təmin edəcək TAP layihəsinə dəstək verir. Eyni zamanda Moskva Ermənistanın öz prinsiplərinə xilaf çıxmasına, NATO təlimlərinə qatılmasına sərt təkpi göstərdiyi halda, Bakının mövqeyinə normal yanaşır. Bütün bunların fonunda Azərbaycanın maraqlarının təmin olunması istiqamətində addımların atılmasını müşahidə edirik. Məsələn, avqustun 12-də Aktauda imzalanmış "Xəzər dənizinin hüquqi statusu haqqında Konvensiya" son razılaşma erməniləri kifayət qədər həyəcanlandırdı.

Ermənışünas alim Qafar Çaxmaqlı "Yeni Müsavat"a dedi ki, fürsəti dəyərləndirmək lazımdır: "Ümumiyyətlə, son illərdə dünya siyasətində elə gelişmələr olur ki, onların konkret olaraq bir məsələyə baxışlarını təyin etmək və dövlətlərin konkret bir məsələdə siyasətlərini proqnozlaşdırmaq çətindir. Dünyanın əsas söz sahiblərindən olan ABŞ-ın başına gətirilmiş Trampın sabah hansı siyasət yürüdəcəyi məlum deyil. Rusiyanın hədəf seçilməsi də bir qədər müəmmal suallar ortaya çıxara bilər. Bizi maraqlandıran bu iki dövlətin arasında olan "soyuq savaşın" bizim tələyüklü məsələ-

mizə nə dərəcədə təsir etməsidir. Şübhəsiz, Qarabağ məsələsində bu iki ölkə arasında fikir ayrılıqları var. Amma onların özlərinin arasının yaxşı olmaması bu fikirləşmələri daha da dərinləşdirəcək. Əslində uzun illər boyu da onların öz aralarında anlaşmaları səbəbindən problem bu səviyyəyə gəlib çatıb və həll olunması müşkülə düşüb. Biz bunların nə fikirləşməsinə baxmamalıyıq. Qarabağı Azərbaycana qaytara biləcək istənilən proyektə dəyərləndirməliyik".

Q.Çaxmaqlı əlavə etdi ki, bu gün Türkiyə ilə Rusiyanın arası yaxşıdırsa, ondan faydalanmaq lazımdır: "Demirikmi ki, bu gün Qarabağın açarı Rusiyanın əlindədir? Sabah ola bilsin durum dəyişsin. İrənlə bağlı ciddi gelişmələr ola bilər və bölgənin nizamı pozula bilər. Bunlar olmamış deqiq proqnozlaşdırma aparılmaldır. Hansı mərhələdə nə edəcəyimizi hansı addımları atacağımızı bilməliyik. İranda onsuz da vəziyyət gərginləşəcək. Daha bu ölkə əvvəlki kimi ermənilərə dəyər olmayacağı bəllidir. Nədən İrənlə işləmirik? Və yaxud İrənlə bağlı siyasətimizi elə qura bilərik ki, onun rəqibləri - konkret halda ABŞ öz siyasətini dizayn edə bilər. Bu məsələnin həllinin ABŞ-sız mümkün olmadığını gözü önünə alaraq, elə ABŞ-ın özü ilə də ciddi çalışmalarımız ola bilər. Siyasət çevik hərəkəti sevdir. Dünya siyasətinin hər an dəyişdiyi indiki zamanda Qarabağı özümüzün etmək firsəti yarana bilər. O anı dəyərləndirmək bizim, sadəcə

olaraq, borcumuzdur".

Xəzərin statusu ilə bağlı mühüm anlaşmanın ABŞ-Rusiya və ABŞ-İran qarşılıqlarının pik həddə qaldığı dövrdə əldə olunduğunu da unutmaq olmaz. Dənizin hüquqi statusuna dair konvensiyanın imzalanması regionda uzunmüddətli və global irəliləyişlərə səbəb olacaq. Virtualaz.org xəbər verir ki, bu barədə "Krasnodarskie izvestie" portalının şərhçisi Konstantin İzotyev in məqaləsində deyilir. Müəllifə görə, mütəxəssislər bu sənəddən bütün sahilyanı ölkələrin udduğunu deyirlər. "Amma hamıdan çox udan Azərbaycan oldu" - o bildirir. "Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan növbəti mitinqdə özünün hakimiyyətə gelişinin 100 günlüyünü qeyd etməyə hazırlaşır və yolüstü özünün siyasi opponentləri ilə haqq-hesab çürüdür, belə bir vaxtda regionda mühüm geosiyasi qərarlar Ermənistanın iştirakı olmadan qəbul edilir. Əgər belə davam etsə, Dağlıq Qarabağın da taleyinin İrəvansız həll ediləcəyi saat gəlib çatacaq" - məqalədə deyilir.

Hər halda, Ermənistan üçün "əcəl zəngi" çalınır. Azərbaycan rəhbərliyi bundan əvvəl Nikol Paşinyan hökumətini sələflərinin səhvlərini təkrar etməməyə çağırırdı. Göründüyü kimi, artıq Bakının uğurları ölkə xaricində etiraf olunmaqdadır. "Dənizdən-dənizə Ermənistan" xülyasında olanlar sersəm xəyallarından əl çəkməsələr, onları fəlakətli perspektivlər gözləyəcək, artıq bu, şübhə doğurmur...

Amerikanın Türkiyə, Rusiya və İran kimi bölgə dövlətləri ilə qarşılıqlı gücləndirməsi Azərbaycanı da ciddi seçim qarşısında qoyur. Birləşmiş Ştatların keşif Bronsonun avqustun 15-nə qədər azad edilməsi üçün Türkiyə tərəfə verdiyi vaxtın başa çatması və keşifin ev həbsində saxlanılması münasibətlərin daha da gərginləşməyini göstərir.

Ekspertlər Qərbin sərt qərarlarının hər üç dövləti bir-birinin "qucağına atdığı" qeyd edirlər. Bütün proseslərin bölgənin nəhəng dövlətləri arasında ittifaqın yarana biləcəyinə doğru getdiyi vurğulanır. ABŞ-ın qərarlarının bezi müttəfiqləri tərəfindən sərt reaksiyalarla qarşılınması gərginliyin şaxələndiyini göstərir.

Belə bir şəraitdə rəsmi Bakının nə etməli olduğu barədə çoxsaylı suallar yaranıb.

Qərb Universitetinin Təbiiqə Politologiya Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlu proseslərin Amerikanın ziyanına doğru cərəyan etdiyini düşünür: "ABŞ keçmiş strateji müttəfiqi və NATO üzvü Türkiyəyə qarşı sərt sanksiyaları ilə özünün maraqlarına zərbə vurmaqdadır. Birincisi, böyük dövlətlər özlərinə sual verirlər: Amerika dolları üzərindəki manipulyasiyalar yolu ilə öz tərəfdaşı - Türkiyəni çökdürmək istəyirsə, eyni siyasəti bizə qarşı da həyata keçirə bilər. Ona görə də belə vəziyyətdə bir sıra dövlətlər ticarətdə dollardan imtina etməyin yollarını axtarmağa başlayıblar. Əlbəttə, ticarətdə dollar-

Bölgədə sərt sanksiya rüzigarları - Azərbaycan nə etməlidir?

Elxan Şahinoğlu: "Özümüzü alovun içinə ata bilmərik"

dan tamamilən imtina etmək çətin, ancaq son hadisələrin fonunda dolların təsirindən qurtulmağın yolları sürətlə aranır. Bunun Amerikaya ziyanı xeyrindən çoxdur. Və ya Türkiyə Amerikadan aldığı mallardan imtina edir. Bu da Trampın ticarətçi dünyagörüşünə ziddir. Çünki Tramp hər şey "Amerika üçün" deyirdi, indi isə bezi Amerika şirkətləri Türkiyə bazarından məhrum olmaqla qazanclarının bir his-

səsini itirəcəklər. Elə hərbi təyyarələrin Türkiyəyə satılmaması Amerika hərbi sənayesinə on milyardlarla dollar zərər vurdu. İkincisi, ABŞ-ın Türkiyəyə qarşı siyasəti qarşı dövləti daha çox Rusiyaya yaxınlaşdırır. Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrovun bu il ərzində Türkiyəyə yəli həmkarı Mövlud Çavuşoğlu ilə 5-ci görüşü idi. Adətən xarici işlər nazirləri xarici

ölkələrdə çalışan səfirlərinin toplantısına - daxili foruma qonaq çağırılmazlar. Ancaq Lavrovu hətta Türkiyənin xarici ölkələrdəki səfirlərinin Ankaradakı toplantısına da dəvət edib, onun Amerika əleyhinə nitqini dinlədilər. Amerikanın Türkiyəni hədəf alması Almaniyanın da xoşuna gəlir. Almaniya kansleri Angela Merkelin "Biz Türkiyə iqtisadiyyatının zəifləməsinə maraqlı deyilik, əksinə, Türkiyənin çiçəklənməsini və inkişafını arzulayırıq" sözləri Ankarada müsbət qiymətləndirildi. Halbuki son illər Almaniya ilə Türkiyə arasındakı münasibətlərdə dərin çatlar emələ gəlmişdi. Göründüyü kimi, Donald Trampın hamıya qarşı açdığı mübarizə cəbhəsi Berlinlə Ankaranı da bir-birinə yaxınlaşdırdı. İş o yerə çatıb ki, Türkiyə Cümhurbaşqanı Rəcəb Tayyib Ərdöğan sentyabrın sonuna Berlinə səfərə hazırlaşır. Bir neçə ay

əvvəl belə bir səfər mümkün görünmürdü. Ayrıca, Türkiyədə Suriya məsələsi ilə bağlı Türkiyə-Rusiya-Almaniya-Fransa dördlüyünün samiti gözlənilir. Ağ Ev sahibi sanksiyalarla və sərt açıqlamalara bir sıra dövlətləri zərər təvəzəyə çevirir. Bunumu istəyirdi Tramp? Çətin. Trampın hegemoniyasını qəbul etməyən dövlətlər Ağ Ev sahibinə anlatmaq istəyirlər ki, onun ağılaşmaz hərəkətləri ona və Amerikaya baha başa gələcək".

Politoloq hesab edir ki, Azərbaycan özünü alovun içərisinə atmamalıdır: "ABŞ-ın Azərbaycanın 3 qonşusu - İran, Rusiya və Türkiyə münasibətlərinin gərginləşməsinin bizə də siyasi və iqtisadi təsirləri ola bilər. Məsələ burasındadır ki, Azərbaycanın Rusiya və İranla sıx tərəfdaşlıq münasibətləri var, Türkiyə isə strateji müttəfiqimizdir. Buna baxmayaraq, Bakının Vaşinqtonla

münasibətləri də normaldır və biz bu münasibətləri hansısa dövlətin istəyi ilə korlaya bilmərik. Məsələn, Donald Tramp ancaq bu il ərzində Azərbaycanlı həmkarı İlham Əliyevə 3 məktub göndərmiş və bu məktublarda əməkdaşlıqdan məmnunluq ifadə edilmişdir. Vaşinqton TAP layihəsinə də dəstək verir ki, bu da Azərbaycanın maraqlarına uyğundur. Ancaq Azərbaycan qarşı Türkiyənin Amerika tərəfindən cəzalandırılması siyasətini bəyənməz, hər zaman Türkiyəyə dəstək ifadə etməlidir. Digər tərəfdən, Amerikanın sanksiyaları sayəsində qonşularımızda milli pul vahidləri dəyərindən düşürsə, manata da təzyiq istəməz artıq. Bizim üçün çox faydalı olardı ki, Amerika ilə adları çəkilən dövlətlər arasındakı gərginlik azalardı. Bu olmasa belə biz özümüzü alovun içinə ata bilmərik. Türkiyə-Rusiya yaxınlaşmasının Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllinə müsbət təsirini gözləyənlər də var. Bunu söyləmək çətin. Çünki Rusiyada imperiya düşüncəsi hakim olan dairələr var və onlar Türkiyə ilə sıx birliyi qəbul etsələr belə Qarabağ münaqişəsinin həlli vəsiyyətlə Ermənistanla və Azərbaycana təsir imkanlarını itirmək istəmərlər".

□ **Cavansir ABBASLI, "Yeni Müsavat"**

Tarixdə ikinci Türkiyə-Rusiya yaxınlığı: Azərbaycan uduşda ola bilər, əgər...

Qabil Hüseynli: "Atatürk-Lenin yaxınlığı ciddi ittifaqa çevrilməmişdi"

ABŞ-ın Rusiya, Türkiyə və İrana qarşı təzyiqləri artırması hər üç ölkədən ibarət "Üçlər ittifaqı"nın yaradılması yönündə ehtimalları artırır. Çinin də burada yer ala biləcəyi istisna edilmir.

Belə bir birlik yaranarsa, Amerikan sanksiyaları qarşısında onun üzvlərinin duruşu gətirib-gətirməyəcəyi ilə bağlı müxtəlif fikirlər var. "Üçlər ittifaqı" ətrafında gedən müzakirələrdə Azərbaycanın da adı keçir. Belə ki, yarana biləcək birlikdən ölkəmizin zərər çəkəcəyi, yoxsa xeyir götüreceyi ilə bağlı mülahizələr fərqlidir. Dağlıq Qarabağ kimi problemimizin həlli üçün daim yanımızda olan Türkiyənin bu problemin həll edilməməsində əsas rol oynayan ölkələrlə bir ittifaqda təmsil olunacağı təqdirdə bunun Azərbaycanın ziyanına ola biləcəyi ilə bağlı rəylər də var. Müzakirələrdə tarixi bir təcrübəyə də istinad edilir. Belə ki, Türkiyə Cümhuriyyətinin qurucusu Mustafa Kamal Atatürkün ötən əsrin 20-ci illərində SSRİ rəhbəri

Vladimir İliç Leninlə yaxınlığı önə çəkilir və məhz bu birliyin ölkəmizə zərər verdiyi vurğulanır. Ozamankı Türkiyə-SSRİ yaxınlığının fonunda Azərbaycanın bir sıra tarixi ərazilərini itirdiyi qeyd olunur. İndi də Dağlıq Qarabağın timsalında bunabənzər hadisənin yaşanıb-yaşanmayacağı suallar doğurur.

Sabiq dövlət müşaviri, politoloq Qabil Hüseynli "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, "soyuq müharibə"nin başa çatması və SSRİ-nin dağılması yeni dünya düzeninin formalaşmasına rəvac verir: "Yeni dünya düzeni daha çox bir qütblüdür və onun da memarı ABŞ hesab olunur. Bu düzen həm də yeni dəyərlərin meydana gəlməsi və dünyanın bəlli məkanlarına yayılması prosesi ilə birgə müşahidə olunur. Söhbət liberal dünya dəyərlərindən və insan haqları, eləcə də bu kimi digər dəyərlərin bir-birinə inteqrasiya olunmasından, cəmiyyətlərə yayılmasından gedir.

Bu dəyərlər son 30 ilə yaxın müddət ərzində az qala dünyanın yarısına yayılıb və insanlar tərəfindən müsbət qəbul olunur. Amma son dövrün hadisələri, xüsusilə Trampın Amerikada hakimiyyətə gəlişindən sonra dünya düzenində böhranlı vəziyyət yaranmışdır. Hazırda yaranan kaosdan söhbət gedir. Amerikanın sağa-sola sanksiyalar tətbiq etməsi, təkçə müttəfiqlərinə deyil, onların rəqibləri ilə üz-üzə gəlməsi dünya düzeninin pozulmasına şərait yaradır. Bunun bilərəkdən edilib-edilmədiyini barədə nəse söyləmək çətin. Bu gün Türkiyənin NATO-dan çıxma biləcəyinin gündəmə gəlməsi, Rusiya ilə yaxınlaşması, Avropa Birliyinə arxa çevirməsi, Rusiya-Türkiyə-İran üçlüyünün formalaşması, gələcəkdə buna Çinin də daxil ola biləcəyi ehtimallarının olması vəziyyətin gətirdikə təhlükəli həddə çatdığını göstərir. Dediklərimin gələcəkdə baş tutacağını birmənalı şəkildə demək çətin. İndiki

dünya düzeninin pozulması gələcəkdə kaos elementlərini daha da artırır. Bu da dünyada qarşılıqlı getdikcə artırır. İdeoloji savaqlar meydana çıxır ki, bu da dünyada müharibələrin başlanmasına yol açır. Dünya çox təhlükəli bir məqamlardan keçir. İqtisadi böhran cərəyan edən kaosla birləşərək dünya üzərinə ciddi təhdidlər yaradır".

Politoloq belə bir şəraitdə Azərbaycanın seçdiyi yolun çox uğurlu olduğunu söylədi: "Azərbaycanın siyasəti ölçülü-biçili davranmağı tələb edir. Düzdür, ölkəmiz elə bir bölgədədir ki, qarşılıqlı ehtimalları elə də açıq şəkildə ortaya çıxmayacaq. Olsa-olsa, ticarət müharibəsi iqtisadi müharibə şəklində müxtəlif təzahürlər meydana gətirə bilər. Amma Azərbaycan bundan özünü inkişaf etmiş iqtisadiyyatı, eləcə də inkişaf mühiti ilə xilas ola bilər. Gələcəkdə neft-qaz ehtiyatlarımızın Qərbe yönəldilməyimizlə qarşılıqlı gəniş imkanlar açmaq şansları-

mız da var. Əgər yeni dünya düzeninin formalaşması reallığa çevrilərsə, İndiyə qədərki düzəndə mövcud olan hərbi birliklər, eləcə də Avropa İttifaqı, NATO kimi adlarını çəkməli olduğumuz qurumlar daxilində reformalara məruz qalarlarsa, yaxud sıralarına yeni üzvlər qəbul edərlərsə, vəziyyət müsbətə doğru xeyli dəyişər. Azərbaycan da Qoşulmayanlar Hərəkatının üzvü kimi balanslaşdırılmış siyasətini yürütməyə davam etməlidir. Bloklaşdırılmama siyasətimiz daha aktiv şəkildə davam etdirilməlidir. Azərbaycanın başqa ciddi problemləri var və bunu həll etməyə bütün diqqətlər yönəldilməlidir. Yeni dünya düzenində problemlərimizin həllinə yaranan imkanlar İndiyə qədərkindən çox ola bilər. Azərbaycan Türkiyə-Rusiya-İran üçlüyü arasında re-

veranslar etməklə işğal altındakı ərazilərini azad etmək imkanlarını xeyli artırır. Hər şey hadisələrin gedişatından asılı olacaq. Keçmişdəki Atatürk-Lenin yaxınlığı ciddi ittifaqa çevrilməmişdi. Bu ittifaq, sadəcə, geosiyasi məsələlərdə anlaşmadan o tərəfə gedə bilmədi. Müəyyən müddətdən sonra hətta bu ittifaq ideoloji qarşılıqlı və Türkiyənin NATO-ya üz tutması ilə nəticələndi. Bu baxımdan hesab edirəm ki, indiki Rusiya-Türkiyə yaxınlığı da ciddi bir prosesə çevrilməyəcək. Hər iki dövlət arasında başqa ciddi problemləri var və bunu həll etməyə bütün diqqətlər yönəldilməlidir. Yeni dünya düzenində problemlərimizin həllinə yaranan imkanlar İndiyə qədərkindən çox ola bilər. Azərbaycan Türkiyə-Rusiya-İran üçlüyü arasında re-

□ **Cavansir ABBASLI, "Yeni Müsavat"**

Norveçdə baliqçılıq təsərrüfatı üzrə nazir məzuniyyətini İranda keçirdiyi üçün istefa verməli olub. İstefaya səbəb nazir Per Sandberqin səfərə bağlı hökuməti əvvəlcədən məlumatlandırılmaması və təhlükəsizlik qaydalarını pozması olub.

Sandberq bu ilin iyulunda 28 yaşlı İran əsilli sevgilisi ilə İranda dincəlib. O, nazirliyi və hökuməti səfəri ilə bağlı İranda iki gün qaldıqdan sonra məlumatlandırılıb. Digər qayda pozuntusu isə nazirin səfərə iş telefonunu aparması olub.

Ümumiyyətlə, Sandberq İran kökənli Bahareh Letneslə münasibətinə görə daim tənqid hədəfində olub. Milli təhlükəsizliyi təhdid riski olduğu üçün baş nazir Erna Solberq telefonun polis tərəfindən araşdırılmasını tələb edib. Nazir bu durumda istefa verdiyini elan edib. Artıq Sandberqin yerinə təyinat da olub.

Orta əsrlərdə xəyanət qalmaqla görə cəza yox idi, amma müasir siyasətdə...

"Yeni Müsavat" xatırladır ki, tarix boyunca dövlət rəhbərliyində olan şəxslərin başına gələn eşq hekayələri və bunun acı nəticələri az deyil. Prezidentlər, baş nazirlər, nazirlər, senatorlar, millət vəkilləri, yüksək bürokratlar, cəmiyyətdən gizlədilərən nikahdan kənar dünyaya gələn uşaqlar...

Amerikanın üçüncü prezidenti Tomas Jeffersonun xidmətçi köləsi olan Sarah Sally Heminqsdən altı uşağı olub. Amma tarixçilər bu dedi-qoduları başlanğıcda ciddi qəbul etməsələr də, 20-ci yüzilin sonunda yenidən aparılan araşdırma və 1998-ci ildə keçirilən bir DNK testi Jeffersonun həmin uşaqlardan ən azı birinin atası olduğunu ortaya qoyub. Daha sonra Tomas Jefferson Vəqfinin apardığı araşdırma müəyyən etdi ki, Jefferson həmin altı uşağın atasıdır.

Ağ Evdə yaşanan digər bir yasaq sevgi münasibəti Merlin Monro ilə Con Kennedi arasında idi. Bu sevgi günümüze qədər saysız-hesabsız kitaba, filmə, məqaləyə mövzu olub. Kennedi ilə Monro münasibətləri də iki nəfərin arasında yaşanan qabağa getmişdi. Belə ki, bu münasibətlərdə FBI, CIA, KQB, mafiya, özəl detektivlər, bir sözlə, hər kəs vardı.

Delixanada yatan bir ananın qızı olaraq dünyaya gələn Merlin Monronun yolu mafiya ilə əlaqələri olan bir eks siyasətçinin oğlu olan Kennedi ilə senator olduğu dövrdə kəşfişib. Həmin vaxt Kennedi Cekki ilə evli idi.

Bu münasibətlərdən xəbər tutan heyət yoldaşı Kennedidən ayrılmaq istəsə də, ailələri buna mane olur. Bu ərəfələrdə Merlin Monro da Artur Millerlə ailəli idi. Monro Kennediylə evlənmək təklifi etsə də, sonuncu yaxın zamanda prezident olacağını iddia edərək, təklifi rədd edib. Nəhayət, bu sevgililərin sonu çox faciəvi olub. Monro yüksək dozada yuxu dərmanı qəbul etdiyi üçün 1962-ci ildə öldü. Kennedi isə 1963-cü ildə bir sui-qəsdin qurbanı oldu.

Bu münasibət Kennedinin siyasi karyerasında neqativ izlər qoyub.

Klinton arvadına xəyanət etdi, amerikalı məclisi onun vəzifədən

uzaqlaşdırılmasına qərar verdi

Ağ Evi silkələyən bir başqa yasaq sevgi qalmaqlı da prezident Bill Klintonun dövründə yaşanıb. Söhbət prezidentin Monika Leviniski adlı "stajyor"la yaşadığı yasaq eşq qalmaqlından gedir. Arkanzas ştatının qubernatoru olduğu zaman da bir çox gənc qızla münasibət yaşa-

dent Feliks For (1895-ci ildən 1899-cu ilə qədər) sevgilisi Margerit Stenelin qucağında dünyasını dəyişib. Şayiələrə görə, afrodoziak "peredozirovkası" prezidentin axırına çıxıb. Amma bu günə qədər bir nəfər də olsun özündən deyən tarixçi ən məşhur fransız prezident Şarl de Qollun sevgilisini aşkar etmə-

yaşayı oturub və bu, fotoların yaddaşında öz əksini tapıb.

"Mən respublikanın prezidenti olarkən, 17 milyon fransız qadına vurulmuşam", - Jiskar Esten müsahibələrinin birində deyib. "Mən onları kütlə arasında görəndə onları hiss etdim, sonra mənim lehimə səs verdilər". Yataq və siyasət Fran-

tin Emmanuellə romanından hamı xəbərdar olub. Silvia tez-tez rəsmi qəbulların sahibi rolunda çıxış edib və özünün həvadarını xarici səfərlər zamanı müşayiət edib. Amma baxmayaraq ki, ne aktrisa, ne də dövlət başçısı bir-birinə sədaqətli olmasalar da, davam edib.

Fransua Mitterani isə heç

1995-ci ildən 2007-ci ilə qədər prezident olmuş bu şəxs sələflərindən geri qalmayıb. Heç vaxt sevgi hekayələrini "əlinə və üzünə" bulaşdırmayıb. Əksinə, dil-dilə dolayan sevgi macəralarına görə xeyli hörmət və lətifə də qazanıb. Ən məşhur lətifələrdən biri isə odur ki, onun qadınlarla keçirdiyi vaxt hər zaman

Yasaq sevginin bitirdiyi dövlət adamları-İlginc adlar

Bu qalmaqallarda kimlərin adı yoxdur ki - fransalı nazirlərdən ABŞ prezidentinə qədər...

bol olub. Ən pis halda üç dəqiqəni keçməyib. Onunla dünya kinosunun ulduzu Klavdia Kardinal da xeyli şöhrət qazanıb.

Jacques Chirac da sorgöz fransız siyasətçilərdən sayılırdı. Yelisey tərəfindən dəlillər yox edilməyə çalışılsa da, jurnalistlər onun gizli sevgi hekayələrinin izini hər zaman tapıblar. 1995-ci ildə vəzifəyə gələn Chiracın adı öz ölkəsində "odlu dovşan" a, "duş daxil olmaqla üç dəqiqə" söhbətləri ilə xatırlanır və karikaturalara da mövzu olmuşdu. Onun jurnalistlərlə, fotoqraflarla və hətta Klavdia Kardinal kimi məşhur aktrisalarla belə yasaq sevgi yaşadığı iddia edilirdi. Onun bu imici və həyatındakı qarışıqlıq karyerasına da təsir etdi, arvadı ilə ayrılma həddinə çatdı.

Nazir yasaq sevgisinə görə üzr istədi, istefa verdi və hakim qarşısına çıxdı

İngiltərə kralı 8-ci Edvard da Vallis Simpsonla yaşadığı sevgi münasibətinə görə taxtdan imtina edib. 1936-cı ildə kral elan edilən Edvard ərindən boşanan Simpsonla evlənmək üçün ailəsinin razılığını ala bilməyincə öz istəyi ilə taxtdan əlini çəkdi.

Bundan başqa, İngiltərədə baş nazir yardımçısı Con Preskottun heyət yoldaşına iki il boyunca katibəsi ilə xəyanət etdiyi, keçmiş baş nazir Gordon Brounun antiterror şefi olaraq çalışan Sir Alan Vestin isə arvadını ABBA qrupu üzvlərindən Frida ilə aldatması da yaxın zamanlardakı yasaq sevgi hekayələrindəndir. 1963-cü ildə məşhur siyasətçi Con Profumo, Kristina Keeler ilə yaşadığı münasibətə görə siyasətdən gedib və mühafizəkar baş nazir Harold Macmillanın kabinetindən istefa verib.

Avstraliyanın keçmiş xəzine naziri Troy Busvell də Yaşıl Partiyasının deputatı Adele Carlesla yasaq münasibət yaşamışdı. Hadisə zamanı hər iki siyasətçi də başqaları ilə evli idi. Qalmaqlın ortaya çıxmasından dərhal sonra Busvellin siyasi karyerasını yekunlaşdırdı. Televiziyaçı xib, həm camaatdan, həm də heyət yoldaşından üzr istədi. Vəzifəsindən və partiyasından istefa vermək məcburiyyətində qaldı. Sevgilisinin onunla görüşmək üçün səfər məsrəflərini nazirliyin büdcəsindən həll etdiyi üçün məhkəmə qarşısına çıxarıldı.

□ **Sevinc TELMANQIZI, "Yeni Müsavat"**

ması ilə bağlı dedi-qodular yaranan Klinton prezident olandan sonra yaşadığı bu eşq dillərə dastan oldu.

1998-ci ildə ABŞ Konqresi Klintonu impiçment etmək istəyirdi. Amma bu qərar Senat tərəfindən qəbul edilmədi. Aldadılan heyət yoldaşı Hillari Klinton isə ərindən boşanmadı və daha sonra ABŞ-ın dövlət katibi oldu.

Yelisey sarayındakı istefa ilə bitən çirkli münasibətlər

Yelisey sarayında ilk bu qəbildən olan qalmaqlı 19-cu əsrin sonunda baş verib. Prezi-

yib. Amma Fransada 1974-cü ildən 1981-ci ilə qədər prezident olmuş Valeri Jistar d'Esten tez-tez tanınmış fransız aktrisaların əhatəsində olub. 5-ci respublikanın üçüncü prezidenti heç zaman erotik film "Emmanuel" in baş rol ifaçısı Silviya Kristellə olan sevgi hekayəsini gizlətməyə lüzum görməyib. Amma bu, onun yeganə sevgilisi olmayıb. Aktrisa Marlen Jobert bizim tamaşaçılara bellidir. Baxmayaraq ki, məşhur filmlərdə çəkilib və bir dəfə prezidentin limuzininin sükanı arxasında olub. Cənab prezident onunla

sada bir-biri ilə o qədər sıx bağlıdır ki, artıq 4 prezident dalbadal dövlət başçısı postuna nail olan kimi şəxsi həyatlarında bir-birlərinə qalib gəlmək uğrunda mübarizəyə qoşulublar.

Jiskar Estenin çıx ehtiraslı sevgilisi Silviya Kristel olub, o daha çox "Emmanuel" erotik filminin qəhrəmanı kimi tanınıb. Onların sevgi romanı Jiskar Esten Yelisey sarayının sahibi olmaqdan əvvəl başlayıb. Amma nə seçkidəki qələbə, nə də qanuni arvadının dünyaya gətirdiyi dördüncü uşaq onların münasibətlərini dəyişməyib. Preziden-

yaddan çıxarmayacaq. 1981-ci ildən 1995-ci ilə qədər Fransa prezidenti olmuş bu şəxs nəinki aktrisaları, heç nazir portfelindəki şəxsləri də boş buraxmazdı. O, eyni zamanda müğənni Dalidanın və aktrisa Anna Jirardonun sevgilisi olmaqla yanaşı, rəsmi ər statusunda da olub. Kənarda ailəsi və uşaqları olub. İncəsənət eksperti və iri muzey işçisi Ann Penjo onunla uzun illər yaşayıb və qızı Mazarini dünyaya gətirib.

Mitterandan sonra prezidentlik vəzifəsini icra edən Jak Şirakin hekayələri də az deyil.

Artıq bir həftədən sonra Qurban bayramı qeyd ediləcək. Bu il müqəddəs bayram avqustun 22 və 23-nə təsadüf edib. Həmin günlər qanunvericiliyə əsasən, iş günü hesab olunmur.

yaşatmağı və lazım gəlsə yaşaya bilməyi müsəlmanlara tövsiyə etmişdir.

Qurban kəsmək kimlər üçün vacibdir?

Dindarlar qeyd edir ki, Məkkədə qurban kəsmək hacılar üçün vacibdir. Digər yerlərdə isə

Borc pulla kəsilən qurban məqbul sayılırmı?

Dindarlar dəfələrlə qeyd edir ki, borc pulla qurban kəsmək doğru deyil. Əgər qurban kəsməyə imkan olmazsa, bir neçə adam bir yerə cəmləşib bir iribuyuzlu heyvanı alıb, onu qurban

Agentliyin informasiya təminatı şöbəsinin müdiri Mansur Piriyev mətbuata açıqlamasında bildirib ki, küçə və yol kənarlarında sanitariya normalara məhəl qoymayan şəxslərlə bağlı məsələyə, burada yerli icra hakimiyyətləri polis orqanları ilə birlikdə bu cür fəaliyyətin qarşısının alınması və təyin olunmuş qurban kəsimi məntəqələrinə yönləndirilməsi həyata keçiriləcəkdir. "Heyvan kəsimi fəaliyyətinin tənzimlənməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 11 iyun 2018-ci il tarixli Sərəncamının 4-cü bəndinə əsasən küçələrdə, yol kənarlarında heyvan kəsiminin qarşısının alınması və tələblərə uyğun müasir heyvan kəsimi məntəqələrinin yaradılması yerli icra hakimiyyəti orqanlarının öhdəliyinə düşür".

Restoran sahiblərinə 15 gün vaxt verildi

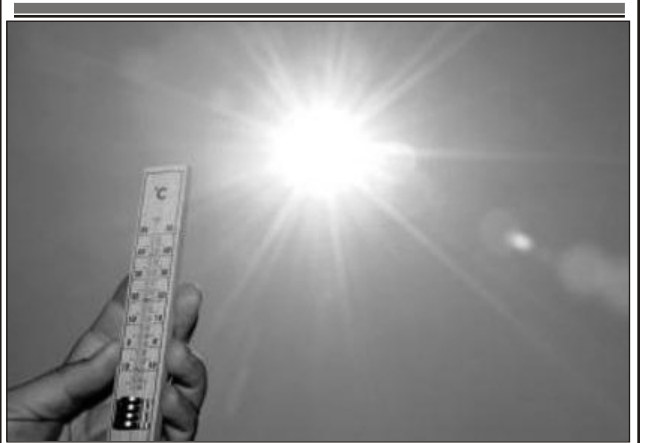
Tüstünün və qoxunun qarşısını almaq üçün...

Nərimanov rayonunda ətraf mühitin mühafizəsi ilə əlaqədar sahibkarlarla görüş keçirilib. "Qafqazinfo" xəbər verir ki, görüşdə Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Aparat rəhbəri Vüqar Kərimov, Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısı Aparatının rəhbəri Rəşad Quliyev, Bakı Şəhər Ticarət və Xidmət Departamentinin sədri Rəşad Hacıyev, Nərimanov Rayon İcra Hakimiyyəti başçısının birinci müavini Şahmar İbadov və rayonda fəaliyyət göstərən ictimai iaşə obyektlərinin rəhbərləri, sahibkarlar iştirak ediblər.

Görüşdə restoran və şadlıq evlərinin sahiblərinə bildirilib ki, atmosfer havasına atılan zərərli qazların, tüstünün və qoxunun qarşısını almaq üçün restoranların tüstü bacalarında müasir standartlara cavab verən xüsusi filtrlər quraşdırılmalıdır. Əks halda, restoran və şadlıq evlərinin sahibləri barəsində cərimə tədbirləri görülməlidir. Bundan sonra isə daha sərt addımlar atılmaqla həmin ictimai-iaşə müəssisələrinin fəaliyyətlərinin dayandırılması ilə bağlı müvafiq qurumlara müraciətlər ediləcəkdir. Qarşıdakı günlərdə görüşlərdə iştirak etməyən, tövsiyə və tapşırıqlara əməl etməyən, qanunvericiliyin tələblərini pozan obyekt sahibləri barədə sərt tədbirlərin görülməsinə başlanılacaq.

Xüsusi olaraq vurğulanı ki, burada məqsəd restoran və şadlıq evlərinin sahiblərini cərimələmək deyil, problemi aradan qaldırmaqdır. Əgər belə olsaydı, heç bir xəbərdarlıq olmadan obyekt sahibləri indiyədək qanunamüvafiq qaydada cərimə olunardılar. Görüşün nəticəsi olaraq isə ictimai-iaşə obyektlərinin sahiblərinə təlimatçı qurumların quraşdırılması üçün daha 15 gün əlavə vaxt verilib. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi tərəfindən rayonlarda fəaliyyət göstərən ictimai-iaşə obyektlərinə yenidən müvafiq bildirişlər paylanılıb.

Havalar istiləşir

Azərbaycan ərazisində gözlənilən hava proqnozu açıqlanıb. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Departamentindən "Report" a verilən məlumata görə, avqustun 16-da Bakıda və Abşeron yarımadasında hava şəraitinin dəyişən buludlu olacağı, yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Şimal-şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturunun Abşeron yarımadasında gecə 21-24, gündüz 26-31, Bakıda gecə 22-24, gündüz 29-31 dərəcə isti olacağı gözlənilir.

Atmosfer təzyiqi norma daxilində 760 mm civə sütunu, nisbi rütubət gecə 70-80, gündüz 50-65 faiz təşkil edəcək.

Avqustun 16-da Abşeronun şimal çimərliklərində (Sumqayıt, Novxanı, Pirşağı, Nardaran, Bilgəh, Zaqulba) dəniz səviyyəsinə temperaturu 23-24, cənub çimərliklərində (Türkan, Hövsan, Sahil, Şıx) isə 24-25 dərəcə isti təşkil edəcək.

Azərbaycanın rayonlarında avqustun 16-da hava şəraitinin əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Səhər bezi yerlərdə duman olacaq. Şərq küləyi əsəcək.

Havanın temperaturu gecə 19-24, gündüz 29-34 isti, dağlarda gecə 10-15, gündüz 18-23 dərəcə isti təşkil edəcək.

Tibbi-meteoroloji proqnoza görə, avqustun 16-da Abşeron yarımadasında iqlim normasına yaxın temperatur rejimi gözlənilir ki, bu da meteohəssas insanlar üçün əsasən əlverişlidir.

QMI və QTA-dan Qurban bayramı ilə bağlı açıqlamalar

Hansı heyvanlar kəsilə bilməz?

Beləliklə, qeyd olunan tarixlərdə bütün dünya, o cümlədən Azərbaycan müsəlmanları Qurban bayramını keçirib, qurban kəsimi ehtiyacı olan insanlara, qohum və yaxınlara paylayacaq, uzaqda yaşayan qohumlara baş çəkəcək, yaxınlarının qəbirələrini ziyarət edəcək.

Qurban bayramının anlamı nədir?

Qurban bayramı Hz. İbrahim peyğəmbərdən yadigar qalıb. Belə ki, qoca yaşında övlad sahibi olan peyğəmbər oğlunun adını İsmayıl qoyur. İsmayıl gənc yaşında çatdıqda Allah-təala Hz. İbrahimə vəhy göndərərək onun son sınağını elan edir. İsmayıl Allah yolunda qurban kəsiləcəkdir. Şeytan İbrahimin ata hissələri ilə oynayaraq bu əmrə itiraz etməyə, İsmayılı can sevgisi ilə şirnikləndirərək atasından onu qurban kəsməməyi tələb etməyə, İsmayılın anası Haceri də oğlunu İbrahimlə buraxmamağa çağırır. Lakin çox böyük dəyərlər - həyat və övlad məhəbbəti ilə Allah əmri arasında seçim zorunda qalan bu üç nəfərin heç biri ona tabe olmur və hamısı Allahın əmrinə boyun əyir. Sınaq Hz. İbrahim bığağı İsmayılın boğazına dayayıb kəsmək üçün çəkənədək davam edir. Yalnız bundan sonra Allah-təala bu əmrin yalnız sınaq olduğunu bildirərək, İsmayılın əvəzinə qoç kəsməyi tapşırır. Bundan sonra Allah-təala bu günü ilin digər günləri içindən seçərək iki böyük bayramından biri elan etmiş, İbrahimin bu qurbanının xatirəsini

imkanlı şəxslərin qurban kəsməsinə tanı qarşısında bəyənilmiş, müstəcəb əməllərdən hesab olunur.

Hansı heyvanlar kəsilə bilməz?

Qeyd edək ki, qurbanlıq üçün qoyun, inək, öküz, dəvə, keçi seçmək olar. Qaydaya əsasən qurban kəsilən heyvan sağlam və kök olmalıdır. Bir məsələni də unutmamaq lazımdır ki, keçi və qoyunun bir ili tamam olmalı, öküz və inək bir və ya iki ildən artıq, dəvənin isə beş ili tamam olmalıdır. Xəstə, qüsurlu olan heyvanların qurban kəsilməsi məqbul sayılmır.

Əsasən kəsilən qurbanlıq üç hissəyə bölünür. Onun bir hissəsi qurban sahibinə, digər hissəsi kasıb, imkansız ailələrə, üçüncü hissəsi isə pay kimi qoyum-əqrəbaya verilir.

kəsə bilər. Bu zaman bölgü aparanda heyvanı birlikdə alan şəxslər bir-birinə halallıq verməlidir. Şərqli kəsilən qurbanın hər şərikə çatan payı da üç hissəyə bölünməlidir.

Artıq küçə və ictimai yerlərdə heyvan kəsilməyəcək

Bundan əvvəl bəzən qurbanlıq heyvanlar ictimai yerlərdə, uşaqların gözü qarşısında kəsilirdi. Bu səbəbdən küçələrdə bəzən antisaniitar vəziyyət yaranırdı. Amma artıq heyvanların kəsilməsi yerli icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən yaradılmış kəsim məntəqələrində həyata keçiriləcək. Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi əhaliyə müraciət edərək bildirib ki, heyvan kəsimi fəaliyyəti ilə məşğul olmaq istəyən şəxslər əvvəlcədən yerli icra hakimiyyəti orqanlarına müraciət etməlidir.

varlar Minaya yollanacaq, eşyalarını qoyub, böyük şeytana daş atmağa gedəcəklər. Şeytan daşlandıqdan sonra geri qayıdıb, qurbanqahda qurban kəsəcəklər.

Azərbaycanlı zəvvarlar avqustun 23-də Məkkəyə qayıdıb Həccin sonuncu əməllərini yerinə yetirəcəklər. Bununla da müqəddəs Həcc ziyarətinin bütün əməlləri tamamilə bitmiş hesab olunacaq. Həcc əməlləri bitdikdən sonra Məkkədə üç gün qalan hacılar Mədinə şəhərinə gedəcəklər. Orada da üç gün qaldıqdan sonra sentyabrın 1-dən geri qayıdacaqlar. Azərbaycanca geri dönüş sentyabrın 1-dən günün ikinci yarısından sonra gündə iki reys olmaqla sentyabrın 5-nə qədər baş tutaçaq.

Qeyd edək ki, bu il Həcc ziyarəti üçün Azərbaycana 1440 kvota ayrılıb. Qiymət isə 4150 dollar müəyyən edilib. Ötən il olduğu kimi, Azərbaycandan təkrar Həcc ziyarətinə gedəcək zəvvarlar əlavə 535 dollar ödəyiblər.

Azərbaycandan Həcc ziyarətinə getmək istəyənlərin sonuncu qrupu yola düşüb

Azərbaycandan Həcc ziyarətinə getmək istəyənlərin sonuncu qrupu artıq Səudiyyə Ərəbistanına yola düşüb.

"Report" xəbər verir ki, 180 nəfər Heydər Əliyev adına beynəlxalq hava limanından Bakı saatı ilə 12.00-da gediblər.

Məlumat üçün bildirik ki, avqustun 19-da azərbaycanlı həcc namizədləri qaldıqları hotellərdən Ərafata daşınacaq və onlar dualar edərək ehrama daxil olacaqlar. Zəvvarlar zöhr azanından şam namazına kimi Ərfat çölündə vüqif edəcək (dayanmaq), namaz qılacaq, dualar edəcəklər. Onlar şam azanından sonra Ərfatdan çıxıb Müzdəlifə

yə gedəcəklər. Həcc namizədləri Müzdəlifədə gün çıxanaqədər vüqif edəcək, ibadətə məşğul olacaqlar. Avqustun 21-də isə zəv-

Messinin oduna yanan "Qarabağ"

Çempionlar Liqasının 3-cü təsnifat mərhələsində BATE - "Qarabağ" oyunu istədiyimiz kimi başlamışdı, təəssüf ki, arzula-dığımız kimi bitmədi. Bakıda keçirilən ilk görüşdə rəqibinə 0:1 hesabı ilə uduzan Ağdam təmsilçisi mərhələni keçmək üçün Belarusdakı oyunda qələbə qazanmalı idi.

"Qarabağ"ın bir neçə oyunçusuna göstərdikləri fədakarlığa görə təşəkkür etmək lazımdır. Sağ olsunlar, kişi kimi oynadılar. "Qarabağ" ÇL təsnifat mərhələsində ən yaxşı oyununu keçirdi, əvvəlki əzmkar klubu meydana gördük. "Qarabağ" mərhələ adlaya bilərdi, amma ayrı-ayrı oyunçuların səhvi və epizodlarda bir az da bəxtimizin getirməməsi ÇL pley-off istəyimizi reallaşdırmadı. Amma əsas odur ki, Qurban Qurbanov klub "özünə qaytarır"... Qayıtmaqdan söz düşmüşkən, Çempionlar Liqasının üçüncü təsnifat mərhələsində keçirilən cavab oyunlarından sonra UEFA reytingi açıqlanıb. "Qarabağ"ın səfərdə BATE ilə heç-heçə etməsi ölkəmizin hesabına 0.125 xal gətirib.

Azərbaycan 18.250 xalla 1 pillə irəliləyərək İsraili qabaqlayıb və 24-cü pilləyə yüksəlib.

Oyunun ilk dəqiqələrdə Mahir Mədətovun ötürməsini bütün qarşılaşma boyu kölgədə qalan, iki sarı vərəqə ilə klubu pis vəziyyətə salan Emeqara qola çevirsəydi, oyunun axarı tam başqa istiqamətə gedə bilərdi.

Emeqara haqda ötən yazılarında qeyd etmişdim ki, bu futbolçu Allah eləsin, həm qol vursun, həm topu rəqibdən onun ayağını qırmadan alsın. Yeni adam kobud futbol oynayır. Belə mühüm oyunda hücumda oynayan futbolçu iki sarı vərəqəmi alar? Emeqara BATE ilə oyunda elə ilk sarı vərəqə alanda meydana çıxarılmalı idi. 76-cı dəqiqədə meydanın mərkəzində rəqib oyunçunu yıxmağa axı nə lüzum vardı ki? Özü də sarı vərəqən olduğunu bilə-bilə. Hakim bağışlamaq istədi, amma BATE futbolçularını basqısı altında ədalətli qərar verdi. Emeqaranın yoxluğu yenə bilinmədi, amma klub hələdedi 15 dəqiqədə azlıqda qaldı.

BATE-nin futbolçusu Ye-qor Filipenkonun oyundan sonra verdiyi açıqlamada həmin epizod barədə dediklərini yada salaq: "Qarabağ"ın azlıqda qalması bizə çox kömək etdi. Bəli, razıyam ki, İnnosent Emeqaranın qovulmasında bizim baş hakimdən tələbimizin də rolu oldu. Digər tərəfdən,

Ola bilsin ki, Avropa Liqasının qrupunu qaranti etmiş BATE ilə yollarımız yenidən kəsişsin...

hər şey ədalətlidir. Oyunçu sərt oynadı və ona ikinci sarı vərəqə verildi". Düz sözə nə deyəsen?

Qapıçı Hannes Halldorsson da yenə məyus etməkdə davam edir. Dünya çempionatında Messinin özünə arxayın bir tərzdə vurduğu 11 metrliyi qaytaran İslandiya millisinin qapıçısı bizi əcəb işə salıb. BATE Messinin intiqamını "Qarabağ"dan aldı.

Açıq deyirəm ki, bu qapıçını ilk dəfədən gözüm tutmayıb, BATE ilə Bakıdakı qarşılaşmada da həm də onun ləng reaksiyası ucbatından qapımızda top gördük. Müdafiə xəttinin səhvini heç kim in-

kar etmir, amma qoltuqaltından top buraxmaq... Şehiçlə də üzümüzü çox gülmürdü, amma bu Halldorsson... Deyirlər, klubda yenidir, nə bilim daha nələr... 19-cu dəqiqədə qapımıza vurulan topda Bə-davi Hüseyinovun məsuliyyəti nə qədərdirsə, qapıçı da o qədər günahkardır. Qapıçımız oyun ərzində də bir neçə dəfə ciddi səhvlər etdi. Allah bundan sonrasından saxlasın, bu qapıçı top saxlayana heç oxşamır... "Qarabağ"ın hər iki görüşdə buraxdığı qolun müdafiə xəttinin səhvi olduğuna dair sualı Qurban Qurbanov belə cavablandırır: "Adətən qollar səhvlərdən sonra vurulur. Heyətimi-

zin yeniləndiyini və futbolçular arasında anlaşmanın lazımı səviyyədə olmadığını nəzərə almalıyıq". Klub rəhbəri komandanın oyunundan razı qaldığını da deyib.

Qara, Slavçev, Miçel və Gerye doğurdan da əjdaha kimi oynadılar. Bütün güclərini sərf etdilər ki, klub qələbə əldə etsin. Geryeni xüsusilə fərqləndirmək lazımdır, hər bir

xətdə kluba köməyə çatırdı. Slavçevin də böyük zəhməti oldu, onun güclü zərbələri rəqib qapısını təzyiqdə saxladı. Mahir Mədətovun istəyi var, amma BATE ilə oyunu alınmadı. Qapıçı ilə az qala təkbətək epizodda işlək olmayan sol ayağı ilə zərbə vurmaq istədi, amma çifayda.

BATE gözənlidiyi kimi, tam müdafiə futbolu oynama-dı, açıq oyuna üstünlük verdilər və bu da qarşılaşmanı maraqlı etdi. "BATE klubunu növbəti mərhələyə vəsiqə qazanması münasibətilə təbrik edirəm. Hər iki oyunda çox intizamlı komanda olduğunu göstərdilər" deyər, Q.Qurbanov oyundan sonra bildirib.

"Gözlədiyimiz kimi, çətin oyun alındı. Yaxşı ki, ilk qolu vuraraq, kiçik üstünlük əldə etdik". Bunları söyləyən BATE-nin baş məşqçisi Aleksey Baqa "Qarabağ"ın final fitinə-dək təslim olmadığını da qeyd edib.

Belarus klubunun ÇL qrupuna düşəcəyinə şəxsən mən inanmıram. Məncə, bu klubla işimiz bitmədi. Ola bilsin ki, Avropa Liqasının qrupunu qaranti etmiş BATE ilə yollarımız yenidən kəsişsin. Bu dəfə Avropa Liqasında...

Yada salaq ki, "Qarabağ" yolunu Avropa Liqasının "play-off" mərhələsində davam etdirəcək. Klub "play-off"da "Şerif" (Moldova) - "Valür" (İslandiya) cütünün qalibi ilə qarşılaşacaq.

"Qarabağ"ın 2018/2019 mövsümündə avrokuboklarda iştiraka görə əldə edəcəyi mükafatın məbləği müəyyən-lənib.

Sportinfo.az xəbər verir ki, ÇL I, II və III təsnifat mərhələsi-nin iştirakçısı olan Ağdam təmsilçisinə müvafiq olaraq 280, 380 və 480 min avro ödəniləcək. III raundda iki oyunun nəti-cəsinə əsasən (0:1, 1:1), Belarusun BATE komandasına uduzan "Qarabağ" Avropa Li-qasının pley-off mərhələsindəki iştiraka görə daha 300 min avro qazanacaq. Bu isə ümumilikdə 1 milyon 440 min avro deməkdir. "Qarabağ" qrup mərhələsinə vəsiqə qazanarsa, 2 milyon 620 min avro əldə edəcək.

Qrup mərhələsində hər qələbəyə 570 min avro, heç-heçəyə 190 min avro veriləcək.

□ **Nazim SABIROĞLU,**
"Yeni Müsavat"

MÜSAVAT

Son səhifə

N 174 (7063) 16 avqust 2018

Hansı ölkədə şokolad istehsalı çoxdursa...

Bir ölkədə nə qədər çox şokolad istehsal edilirsə, o ölkədən Nobel mükafatı qazananın çıxma ehtimalı bir o qədər çoxdur. Bu, artıq təsdiqlənmiş məlumatdır. İsveçrə isə bu məsələdə ilk sırada yer alır. Nyu Yorkun Kolumbiya Universitetindən doktor Franz Messerlinin araşdırmasına görə, insanların qidalanma tərzilə onun zəkası, intellektual səviyyəsi arasında birbaşa bağlılıq var. Məsələn, kakao çeyirdəyi, yaşıl çay və qırmızı şərəbin tərkibindəki antioksidan flavonoid maddəsi xərfləmə riskini azaldır, yaşlı insanlarda zehni fəaliyyətinin güclənməsini təmin edir. Messerli deyib ki, bir toplumun ağıl səviyyəsini araşdırmaq mümkün olmasa da, Nobel mükafatı alanlardan çıxış edərkən, həmin toplumun zəka səviyyəsi haqda təsəvvürə malik olmaq mümkündür. Onun sözlərinə görə, adambaşına şokolad istehlakı ilə Nobel mükafatı qazananların sayı arasında bir əlaqə var. İsveçrə həm şokolad istehlakı, həm də Nobel mükafatı qazananlar sırasında ilk yerlərdə dayanır. ABS, Fransa və Almaniya orta, Çin, Yaponiya və Braziliya isə alt sıralarda yer alır. Siyahıda o da ortaya çıxıb ki, adambaşına 6.4 kilo şokolad yeyən isveçlilərin 14 mükafat almaları olduğu halda 34 mükafata layiq görülməsi də diqqət çəkir. Messerli bu vəziyyəti zərərli deyib: "Ya Nobel komitəsi öz xalqına güzəşt edir, ya da isveçkilərə az şokolad belə bəslənir".

Yaşınız 24-dürsə... beyniniz ələ çalışır

Kanadalı alimlərin araşdırmaları nəticəsində məlum olub ki, insan beyin 24 yaşda daha yaxşı işləyir. Bu yaşda beyin məntiqi baxımdan çox sürətlə işləyir və insan daha asan qərar verə bilər. Simon Fraser Universitetinin professorları 24 yaşdan sonra beyinin daha az çalışdığını, lakin qısa müddət ərzində səhvlərini düzəltdiyini deyiblər. Müəyyən yaşdan sonra beyin daha dəqiq qərarlar çıxarmaq üçün asan və qısa yollara əl atır. Mü-təxəssislər beyinin fəaliyyətinin nə vaxt azaldığını öyrənmək üçün 3 min 505 nəfərə kompüter oyunu oy-

nadıblar. Nəticədə məlum olub ki, beyinin düşünmə və qərar çıxarma sürəti 24 yaşdan sonra azalır. Lakin

nisbətən yavaş işləyən beyinlər də vəziyyətdən çıxmaq üçün xüsusi sxemlə çalışırlar.

6 yaşlı uşaq 350 dollarlıq oyuncaq sifariş edib

Amerikanın Yuta ştatından olan qız internetdə oyuncaq almaq üçün yüzlərlə dollar pul xərcləyib. Bu barədə lenta.ru saytı xəbər verib. Anası 6 yaşlı qızına internet mağazadan Barbi gəlinciyi almağa icazə verib. Sifariş verən anası həmin müddətdə onu kompüter arxasında təkbaşına qoyub. O da fürsətdən istifadə edərək, həmin vaxt daha bir neçə alış-veriş edib. Uşağın anası isə bu barədə növbəti gün, yaşadığı evin qabağına Amazon furqon gələndə xəbər tutub. Ana görüb ki, maşının sürücüsü içəridən çoxlu sayda oyuncaq düşürdü. Məlum olub ki, Keytlin 350 dollar məbləğində stolüstü və kompüter oyunları sifariş edib. Oyuncaqların siyahısı üç vərəqdə öz əksini tapmışdı.

Bundan sonra valideynləri uşağı cəzalandırıblar. Ona bir ay müddətində internetdən istifadə qadağan edilib, gizlicə alınan oyuncaqlar isə mağazaya geri qaytarılıb. Oyuncaqların arasında ancaq Barbi gəlinciyi qalıb.

2016-cı ildə isə xəbər verildi ki, 17 yaşlı kanadalı valideynlərindən xəbərsiz internet üzərindən 9 min dollarlıq hədiyyə sifariş edib.

Kirpiklərini uzatmaq istədi...

əvəzində kirpiksiz qaldı

Tailandın Phuket şəhər sakini super kleyə görə kirpiksiz qalıb. Bu barədə "Daily Mail" nəşri xəbər verib. 35 yaşlı Benyapa Supap kirpiklərini uzatdırmaq üçün tanınmış gözəllik salonuna müraciət edib. Kosmetoloq xüsusi kosmetik yapışdırıcı əvəzinə universal və tez quruyan yapışdırıcıdan istifadə edib. Qız bir neçə dəqiqə gözünün dincini almaq üçün onları yumanda isə gözləri şişib. Yapışdırıcıyı kənarlaşdırmaq üçün Supap başqa bir gözəllik salonuna müraciət edib. Ağrılı prosedür gecə saat 1 radələrində yekunlaşıb və bu zaman qız kirpiklərini itirib. Qadın hər iki salonda qarşılaşdığı bu olayla bağlı polisə müraciət edib. Amma orada ona bildiriblər ki, bu olayla bağlı heç nə edə bilməzlər.

2017-ci ildə məlum olmuşdu ki, uğursuz plastik əməliyyatdan sonra Tailand sakininin gözlərində hiss olunan səviyyədə dəşik əmələ gəlib. Onun sözlərinə görə, əməliyyat zamanı gözlərinə infeksiya düşdüyü üçün belə bir nəticə yaranıb.

QOÇ - Təxminən saat 13-ə qədər xoşagəlməz işlərə cəlb oluna bilərsiniz. Buna baxmayaraq, belə hallarda öz mənafelərinizi qoruyun. Nahardan sonra bəxtinizin gətirəcəyi gözlənilir.

BUGA - İş metodunuzda yenidənqurma aparmağa səy göstərin. Bununla siz gələcək perspektivlərinizə işiq saça bilərsiniz. Səmərəsiz iş prinsipindən qaçın. Nahardan sonra təzə xəbər eşidəcəksiniz.

ƏKİZLƏR - Sağlıq durumunuza diqqət yetirərsəniz, gün ərzində hansısa xoşagəlməzliklə rastlaşmayacaqsınız. Günün ikinci yarısında aldığınız hər bir iş təklifinə razılıq verin.

XƏRÇƏNG - İşgüzar görüşlər keçirmək üçün çox səmərəli vaxtdır. Ona görə də bütün enerji və diqqətinizi məhz bu istiqamətə yönəltməlisiniz. Maliyyə sövdələşmələrinə isə girişməyin.

ŞİR - Hər mənada əhəmiyyətli gündür. İş-tər fəaliyyət göstərdiyiniz sahələrdə, istərsə də qarşılıqlı münasibətlər zəminində uğurlarınız gözlənilir. Yalnız pulla bağlı passivlik mümkündür.

QIZ - Ulduzlar taledən gileyilməyinizə heç bir əsas görmür. Çünki ixtiyarınızda olan bu təqvim sizə olduqca xoş ovqat bəxş edəcək. Məhəbbət amili isə başlıca xilas mənbəyinizə çevriləcək.

TƏRƏZİ - Saat 14:54-ə qədər mənfi enerjili Ay bürcünüzə qərar tutduğu üçün əsəbi situasiyalardan uzaq olun. Əks halda maddi-mənəvi itkilərlə üzləşəcəksiniz. Ailə-sevgi münasibətlərində obyektiv olun.

ƏQRƏB - Bir qədər gərgin gün yaşamağa olacaqsınız. Amma maraqsız proseslərə müdaxilə etməsəniz, bunun qarşısını az da olsa, ala biləcəksiniz. Əsəblərinizi qoruyun. Axşam qonaq gedin.

OXATAN - Göy qübbəsi işdən kənarında hansısa uğura yiyələncəyinizə təminat vermir. Əksinə, yersiz mübahisələr, ifrat yorğunluq ovqatınızı korlaya bilər. Diqqəti ailə-sevgi münasibətlərinə yönəldin.

OĞLAQ - Axşam saat 18-ə qədər ümumi vəziyyət xeyrinizədir. Nüfuzlu adamlarla görüşləriniz müsbət nəticə verəcək. Situasiyalardan asılı olaraq gün ərzində hisslərinizi cilovlamalıdır.

SUTÖKƏN - Riskdən və həyatınız üçün önəmli olmayan məsələlərdən uzaq durursanız, günün bəhrəsini lazımlıca görəcəksiniz. Tərəddüd etdiyiniz məqamlarda məsləhətləşmələrdən yayınmayın.

BALİQLAR - Rastlaşacağınız hadisələr daha çox öz rəftar və gedilərinizdən asılı olacaq. Belə bir ərafədə hansısa risk uğursuzdur. Əgər planlaşdırmısınızsa, bu gün mütləq səfərə çıxın.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

8 yaş var, amma 70 əməliyyat keçirib

Bursada 3 yaşında ikən hamamda tapıb içdiyi təmizlik maddəsinə görə daxili orqanları zədələnən Kayra Yaman son 5 ildə Bursa və Ankarada 30, müalicə üçün getdiyi Amerikada isə 40 dəfə əməliyyatdan keçib. Bütün bu əməliyyatlara baxmayaraq, uşaq özəl bir cihaz sayəsində qidalana bilər. Təmizlik maddəsinə içəndən sonra halı pisləşən, ailəsi tərəfindən aparılan xəstəxanalarda "yaşamayacaq" deyilən Kayra isə yaşamağa davam edir. Kayra Amerikaya getdiyi zaman çəkisi 16 kilo olsa da, 1 il içində 27 kiloya çatıb. Ailə uşaqlarının müalicəsini Türkiyədə davam etdirəcək. Uşağın qida borusunun genişlənməsi üçün yeni əməliyyat keçiriləcək.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYGAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Müsavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Nazim SABİROĞLU

Lisensiya N: B 114
SAYI: 5.100